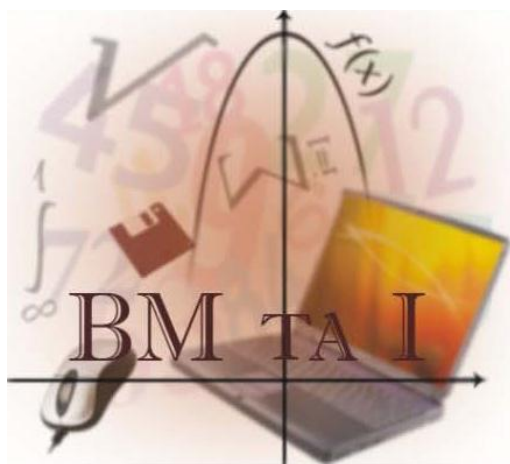

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кафедра вищої математики та інформатики

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВНЗ: ЗАСАДИ, ПРОБЛЕМИ, ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Збірник тез доповідей
міжвузівського науково-методичного вебінару

Харків
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кафедра вищої математики та інформатики

Впровадження дистанційних технологій навчання у ВНЗ: засади, проблеми, практичний досвід

Збірник тез доповідей
міжвузівського науково-методичного вебінару

Харків
РВВ ХТЕІ КНТЕУ
2015

УДК 378.147
ББК 74.027.9
В-80

*Зареєстровано в УкрІНТЕІ,
посвідчення №781 від 22.12.2014 р.*

*Рекомендовано до друку вченою радою
Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ
Протокол № 7 від 18.03.2015 р.*

До збірника увійшли тези доповідей, що були представлені на міжвузівському науково-методичному вебінарі «Впровадження дистанційних технологій навчання у ВНЗ: засади, проблеми, практичний досвід», який відбувся 18 березня 2015 року на базі кафедри вищої математики та інформатики Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Редакційна колегія: Красікова Т.І., голова редакційної колегії, к.п.н., доц.; Олійник Н.Ю., заступник голови редакційної колегії, к.п.н., доц.; Євдокименко Ю.І., к.ф.-м.н., с.н.с.; Березенська С.М., ст. викл.; Зміївська І.В., ст. викл.; Обоянська Л.А., ст. викл.; Половін Б.А., ст. викл.

В-80 Впровадження дистанційних технологій навчання у ВНЗ: засади, проблеми, практичний досвід: збірник тез виступів на міжвузівському науково-методичному вебінарі / Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Харків: РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2015. – 64 с.

Матеріали надані в авторській редакції з дотриманням індивідуального стилю. За фактичний матеріал і його інтерпретацію відповідальність несуть автори.

Шановні колеги!

Сьогодні для отримання якісної освіти не існує ні географічних, ні державних, ні правових кордонів, адже сучасна молодь все частіше здобуває освіту в мережі Internet за допомогою сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій.

До провідних технологій у сучасній системі освіти можна віднести технології дистанційного навчання, оскільки перспективи впровадження саме цих технологій простежуються у багатьох напрямках та галузях не тільки освіти, а й сучасної економіки – це і дистанційне управління організаціями, і дистанційне управління технологічними процесами, дистанційна торгівля, дистанційна підтримка клієнтів банків тощо. Викладачі нашого інституту дотримуються багаторічних традицій, постійно розвивають та вдосконалюють процес підготовки сучасних фахівців, упроваджують дистанційні технології в навчальний процес, як того вимагає час.

Досвід проведення науково-методичних семінарів підтверджує актуальність питань, які винесені на X Міжвузівський науково-методичний вебінар «Впровадження дистанційних технологій навчання у ВНЗ: засади, проблеми, практичний досвід», а також свідчить про небайдужість науково-педагогічних працівників до питань модернізації сучасної системи вищої освіти України.

Бажаю Вам натхнення, творчих успіхів у науково-педагогічній діяльності і щиро сподіваюся, що наша співпраця буде плідною та корисною!

З повагою,

*директор Харківського торговельно-
економічного інституту КНТЕУ,
к. е. н., професор*

К. Д. Гурова

ВНЕДРЕНИЕ ДИСТАНЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМУ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ: ОПЫТ ХНУМГ

Анисимов А.М., Бочаров Б.П., канд. техн. наук, доц.,
Воеводина М.Ю., Кузнецов А.И., канд. техн. наук, доц.,
Харьковский национальный университет городского
хозяйства имени А.Н. Бекетова

Внедрение в образовательный процесс современного ВУЗа дистанционных технологий и перспективы подготовки специалистов по дистанционной форме обучения невозможны без усиления интеграции информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в образовательную деятельность вуза. Такой процесс предполагает изменение роли обучаемых и преподавателей. В условиях непрерывного и стремительного развития ИКТ возникает необходимость изменений в содержании, формах и методах традиционного преподавания, усиливается необходимость постоянного расширения спектра педагогических технологий для дистанционного обучения.

Харьковский национальный университет городского хозяйства (ХНУМГ) в качестве платформы дистанционного обучения использует LMS Moodle.

Внедрение системы дистанционного обучения (СДО) в ХНУМГ является многоплановой задачей и требует комплексного подхода к её решению. Одним из основополагающих компонентов формирующейся СДО университета является преподаватель. Его деятельность в системе обусловлена интерактивностью образовательной среды, а также формами и методами обучения, реализованными в дистанционных учебных курсах.

Решение задачи наполнения СДО соответствующим контентом (интерактивными курсами) можно производить по-разному: во-первых, можно для создания курсов дисциплин использовать персонал работников информационно-вычислительного центра; во-вторых, можно обучить преподавателей работе с СДО. Предпочтительнее выглядит второй путь решения задачи, поскольку учебный курс должен создавать и поддерживать автор, т.е. преподаватель. Наиболее результативным в сложившейся практике дополнительного образования признано обучение преподавателей на курсах повышения квалификации.

При разработке дистанционных учебных курсов в среде Moodle преподаватель имеет возможность применить широкий спектр методов, средств и технологий обучения, для чего необходимо сформировать профессиональные компетенции в следующих областях:

- методического проектирования и создания учебно-методических материалов для последующего размещения в СДО.
- технологии создания и размещения различных информационных ресурсов и интерактивных элементов, которые обеспечивают информационную и методическую поддержку процесса обучения.

- использования свободного программного обеспечения и сетевых образовательных ресурсов открытого доступа при разработке контента дистанционного учебного курса.
- оформления и организации контента дистанционного учебного курса.

В основу общей стратегии подготовки программы повышения квалификации был положен принцип опережающего профессионального обучения. Реализация этого принципа обеспечивает вариативность и гибкость при формировании содержания обучения, позволяет учитывать опыт предшествующей профессиональной деятельности слушателей, интенсивность и краткосрочность обучения, его практическую направленность, способствует формированию совокупности профессиональных компетенций. Учитывая тот факт, что дистанционные образовательные технологии непрерывно развиваются и обновляются, опережающий характер обучения преподавателей для СДО представляется нам особенно важным.

Непрерывность образования – один из ведущих тезисов настоящего.

С 2009 г. Центром повышения квалификации, переподготовки кадров и дистанционного обучения ХНУГХ проводятся постоянно действующие курсы повышения квалификации преподавателей по тематике «Теория и практика работы в системе дистанционного обучения «Moodle». За указанный период подготовку прошли более 200 преподавателей ХНУГХ.

Форма обучения – дистанционная на сайте ЦДО ХНУГХ.

Продолжительность обучения – 2 месяца.

Программа курса рассчитана на 102 часа обучения и включает в себя:

- Изучение теоретической части – 60 час.
- Практические занятия – 42 час, в т.ч.:
 - выполнение практических заданий (8) – 18 час.
 - лабораторные работы (12) – 22 час.
 - участие в интернет-семинаре (1) – 2 час.

Способы контроля знаний:

- контрольное тестирование (8)
- оценка представленной выпускной работы (дистанционный курс).

Курс рассчитан на самостоятельную работу слушателей с постоянным консультированием, методической и организационной поддержкой преподавателя. Обучение – в группах (около 30 человек). Основным практический результат – создание дистанционного учебного курса.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Березенська С.М., старший викладач,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Сучасна система вищої освіти України розвивається у тісній взаємодії з тенденціями і закономірностями світової сфери освіти, в якій спостерігається збільшення кількості студентів, що навчаються в режимі віддаленого доступу, зростає кількість вищих навчальних закладів, які використовують технології дистанційного навчання через мережу Internet, створюється велика кількість відкритих міжнародних університетів. При цьому існує певна суперечність між потребою суспільства в розвитку розгалуженої системи дистанційного навчання і відсутністю системи підготовки викладачів для його реалізації [1].

Аналіз наукової та науково-методичної літератури з питань підготовки педагогічних кадрів до професійної діяльності показує, що в умовах використання технологій дистанційного навчання змінюється не структура діяльності викладача, а засоби її здійснення, функціональна спрямованість та характер взаємодії викладачів і студентів. Разом з тим змінюється і зміст діяльності викладача, який в умовах реалізації дистанційної освіти має бути направлений не на пасивне донесення інформації до студента, а на проектування процесу управління діяльністю студента по опануванню навчальною інформацією в межах дистанційного курсу.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ в 2012 році розпочав пілотний проект по впровадженню в навчальний процес технологій дистанційного навчання шляхом створення електронних навчальних курсів на платформі LMS Moodle. До участі в проекті було залучено викладачів з різними рівнями компетентності як з відповідного фаху, так з педагогічної діяльності, а також з різною мотивацією, різним особистісним досвідом, різними потребами, інтересами тощо. Аналіз результатів першого року пілотного проекту показав, що поряд з зацікавленістю та відповідальністю, інтересом до нових інформаційних технологій у викладачів – учасників проекту, існують певні проблеми, головною серед яких є нерозуміння алгоритмів діяльності студентів в межах електронного навчального курсу. Наявність цієї проблеми, в свою чергу, унеможлиблює формування повноцінних дистанційних курсів, які б враховували сучасні педагогічні методики та технології навчання в галузі e-learning. З метою подолання зазначеної проблеми Інформаційно-аналітичним центром ХТЕІ КНТЕУ було розроблено дистанційний навчальний курс для викладачів, прототипом якого стали курси Центру дистанційної освіти Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова (<http://cdo.kname.edu.ua/>) та Проблемної лабораторії дистанційного навчання НТУ «ХПІ» (<http://dl.kharkiv.edu/>).

Відповідно до вимог Положення про дистанційне навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 №466, курс розраховано на 108 годин (9 тижнів). До структури курсу увійшли

питання як теоретичної, так і практичної складової процесу дистанційного навчання. Так, зокрема, крім безпосереднього вивчення методики роботи з модулями LMS Moodle в курсі передбачено розгляд теоретичних аспектів дистанційного навчання, основних принципів комп'ютерного тестування, методики розробки матеріалів для групової роботи, а також приділено значну увагу загально педагогічним питанням: формулювання цілей навчальної діяльності, структурування навчальної інформації тощо.

При розробці дистанційного курсу основну увагу було приділено питанням організації та забезпечення самостійної роботи слухачів з навчальними матеріалами, адже лише 10 навчальних годин курсу є аудиторними заняттями. Загалом, на теоретичну частину курсу припадає 26 годин навчального часу, 64 години відводиться на практичні заняття та 18 годин – це контрольні заходи. На вивчення кожної з тем відводиться певний період часу, протягом якого слухачі курсу вивчають теоретичні питання та виконують практичні завдання, направлені на створення авторського інтерактивного дистанційного курсу, який має бути представлений під час відкритого захисту випускних проєктів. Виконання завдань дистанційного курсу відбувається при систематичному консультуванні, організаційній та методичній підтримці з боку викладача-тьютора. Також в курсі передбачено можливість взаємодопомоги слухачів курсу через роботу форумів та чатів.

Відмінною особливістю запровадженого дистанційного курсу є створення в процесі навчання ситуацій, які ілюструють типові помилки розробників дистанційного курсу на початковому етапі їх діяльності – це порушення логічної послідовності розміщення теоретичного матеріалу та практичних завдань в межах теми, і необґрунтовані обмеження часових параметрів та кількості спроб при організації тестування, і відсутність прописаних вимог до звітної матеріалу завдань курсу, і повна відсутність, або, навпаки, занадто яскрава кольорова палітра в дистанційного курсу тощо. Тож, викладачі, які навчаються в курсі, можуть оцінити процес організації дистанційного навчання з позиції студента, а потім врахувати свої особисті враження при розробці, створенні та удосконаленні власного дистанційного курсу.

Як висновок, необхідно відмітити, що протягом 2014-2015 навчального року в інституті було розроблено понад 85% від необхідної кількості дистанційних курсів, 47% з яких є інтерактивними. Звичайно, всі розроблені курси мають проходити процес сертифікації, який дозволить забезпечити виконання єдиних вимог до організації навчального процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Системі дистанційного навчання ХТЕІ КНТЕУ.

Література:

1. Кіріленко О.Г. Педагогічні умови підготовки викладачів вищих технічних навчальних закладів до організації дистанційного навчання : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Кіріленко Олена Георгіївна – Харків, 2008. – 24 с.

УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ПОЄДНАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

Бурачек В.Р., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Враховуючи нинішні умови отримання вищої освіти в Україні та певну невизначеність для випускника вишу щодо майбутнього працевлаштування, сучасні студенти намагаються отримати якомога ширші можливості підготовки (як максимум) або хоча б документального підтвердження (як мінімум). Це проявляється, в першу чергу, у поєднанні навчання за різними напрямками підготовки.

Цілком зрозуміло, що повноцінно студент не може відвідувати заняття на денній формі навчання відразу на двох факультетах. Поєднання денна + заочна форма дещо спрощує ситуацію, хоча відразу викликає необхідність самостійного вивчення значного обсягу матеріалу з різних дисциплін (порядку кількох десятків впродовж всього терміну навчання), що для нинішнього випускника середньої школи створює конкретну проблему. Адже, як показує досвід, лише мала дециця абітурієнтів (вже не кажучи про всю когорту випускників) здатні до ефективної самостійної роботи з джерелами навчальної (та наукової) інформації.

Здавалося б, з появою дистанційного навчання шляхом взаємодії студента через відповідний сервер зі своїми тьюторами, можливість самоперевірки знань, лавиноподібне розширення віртуального простору різноманітних соціальних мереж всі проблеми практично вирішені. Є запит на інформацію, є розроблені засоби її пошуку, передачі та аналізу, є цілком фахова допомога викладачів. Достатньо широко представлені на ринку послуг і програмні платформи дистанційної освіти. Звичайно, у них різна структура, рівень доступності та складність освоєння [1], однак, вони розроблені саме з конкретною метою забезпечення дистанційної форми навчання.

Чернівецький торговельно-економічний інститут уже впродовж ряду років використовує з цією метою систему Moodle, в принципі, одну з найпростіших платформ вільного доступу, яка забезпечує достатній рівень інтерактиву викладач–студент, і дозволяє налагодити загальноприйнятий підхід до дистанційного навчання. Пакет розробленої в інституті нормативно-методичної документації з використання сервера дистанційного навчання, реалізована система реєстрації та взаємодії з сервером студентів та викладачів, уніфіковані вимоги до дистанційних курсів, що максимально враховують специфіку навчальних дисциплін, дають змогу всім користувачам достатньо ефективно освоювати наявні курси.

Все сказане описує, так би мовити, «плюси» дистанційної форми навчання. Тепер трохи, для справедливості, – про «мінуси».

По-перше, будь-яка форма самостійної роботи над навчальним матеріалом потребує навичок. Формулювання проблеми, пошук шляхів її вирішення, аналіз їх ефективності, висновки щодо адекватності отриманого

результату – для реалізації всіх цих етапів студент має мати потрібні знання. Важливо, щоб і викладач чітко дотримувався певних правил такої форми навчання [2].

По-друге, при потоковій формі навчання, коли у одного викладача-тьютора кілька десятків, а іноді – до сотні студентів, оперативне спілкування з кожним з них саме по собі теж проблемне. А здатність сучасного випускника середньо-статистичної ЗОШ (читай – студента першого року навчання) розібратися у повному переліку питань будь-якої фундаментальної навчальної дисципліни викликає великі сумніви. Тим більше, при вивченні, наприклад, дисциплін математичного циклу.

По-третє, якість та швидкодія інформаційних мереж продовжує бажати кращого – підтвердження цьому були отримані недавно під час вимушеного періоду «дистанційного» навчання студентів в лютому цього року (час від часу студенти скаржилися на збір у програмі тестування знань).

Все сказане дозволяє підсумувати той факт, що як самостійна форма здобування знань на сьогоднішній день дистанційна форма, на жаль, є неефективною через ряд об'єктивних причин, з яких найголовніша – базовий рівень знань студента. Як вихід – поєднання цієї форми зі звичайним, аудиторним навчанням, в ході якого викладач при безпосередньому спілкуванні має змогу допомогти студентові засвоїти найскладніші розділи дисципліни. Причому, найкраще починати таке поєднання не раніше третього семестру. При вдалій реалізації такої тактики на рівні магістеріуму окремі спецкурси можна повністю «перекласти на плечі» дистанційного навчання, вивільнивши час студента для досліджень у рамках виконання магістерської роботи.

Що з стосується заочної форми, то тут, на наш погляд, дистанційна форма при всіх варіантах буде лише потужним додатком до аудиторних занять, враховуючи віддалений режим навчання студентів-заочників.

І наостанок. Вважаємо, що найефективнішим процес активного впровадження дистанційного навчання, як і увесь навчальний процес у вищій школі, буде лише тоді, коли на рівні середньої школи буде проведена толкова реформа, при якій вчитель отримає змогу за період навчання виробити у школяра навички самостійного опрацювання джерел інформації різного виду – від електронних до паперових, здатність систематично і вдумливо працювати над матеріалом, не замінюючи навчання – читанням, а відповідь – переказуванням почутого.

Література:

1. Гладир А. І. Системи дистанційного навчання – огляд програмних платформ / А. І. Гладир, Н. В. Зачепа, О. О. Мотруніч // Електромеханічні та енергетичні системи, методи моделювання та оптимізації. Збірник наукових праць X Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених і спеціалістів, Кременчук, 28-29 березня 2012 р. – Кременчук, КрНУ, 2012. – С. 43-44.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ ПОДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН

Гімчинський О.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Сьогодення освітнього процесу передбачає суттєву долю самостійної роботи над матеріалом в ході навчання. Співвідношення кількості аудиторних годин та змісту програм навчальних дисциплін спонукає до відмови від класичних форм подання інформації викладачем та пошуку нових ефективних технологій. Так для студентів денної форми навчання відсоток на самостійну роботу може наближатися до 60%, а для заочної форми навчання до 90%.

Для фахових дисциплін впровадження сучасних комерційних програмних комплексів вимагає значних фінансових інвестицій. Наслідком цього є використання навчальними закладами вільного програмного забезпечення (GNU General Public License) та залучення потужних комерційних продуктів на умовах, які б дали можливість опосередковано рекламувати інноваційні розробки комерційних фірм для формування попиту шляхом їх безоплатного використання в навчальному процесі.

При викладанні навчального матеріалу актуальним є подання інформації у формі діаграм, блок-схем та інфографіки. На ринку комп'ютерного програмного забезпечення існує значна кількість продуктів, які заповнили цю область: EDraw Network Diagrammer, CADE, Dia, MS Visio, DiagramDesigner, 10-Strike, StarUML, UMLet та ін. Одною з найпотужніших серед наведених програм вважається – Microsoft Visio 2013. Програма Visio Standard 2013 – це комерційний продукт і сьогоднішня його вартість складає 2 399,00 грн (<http://office.microsoft.com/uk-ua/visio/FX103791748.aspx>).

Microsoft Visio дозволяє створювати динамічні, пов'язані з даними, ілюстрації та публікувати їх в Інтернеті; створювати схеми з використання шаблонів професійного рівня та сучасних готових фігур з наступним зв'язуванням їх з поширеними джерелами даних; публікацією схем зі зв'язаними даними на сайті SharePoint і наданням до них доступу в Інтернеті іншим користувачам, навіть якщо вони не мають програми Visio, підтримувати оновлені стандарти створення схем, зокрема уніфіковану мову моделювання UML 2.4 і нотацію моделювання бізнес-процесів BPMN 2.0.

Значного поширення в навчальних закладах України набувають технології cloud computing «хмарних обчислень», які ґрунтуються на динамічному доступі до обчислювальних ресурсів та сервісів у мережі Інтернету [2]. «Хмарні обчислення» являють собою масштабований спосіб доступу до зовнішніх обчислювальних ресурсів у вигляді сервісів Internet. Хмарні обчислення – це модель доступного й зручного мережного доступу на вимогу користувача до відкритого пулу обчислювальних ресурсів, які можуть бути оперативно доступні з мінімальними витратами.

На кафедрі економічної кібернетики та програмної інженерії ЧТЕІ КНТЕУ для студентів напряму підготовки «Економічна кібернетика» успішно впроваджуються у навчальний процес on-line застосунки (ліцензії: FreeWare,

ShareWare, Trial та Adware) для візуальної подачі матеріалу з таких дисциплін: комп'ютерні мережі, моделі і структури даних, системи передачі даних та ін. Ці застосунки дозволяють будувати діаграми, схеми і графіки: комп'ютерних мереж, сховищ даних, алгоритмів роботи програм та експортувати побудовані структури в графічний формат растрових або векторних зображень. В навчальному процесі діаграми й графіки є образним способом подання інформації та даних і використовуються для візуальної подачі матеріалу, спрощення його сприйняття та виявленню зв'язків між складовими об'єктів. Графіки призначені для схематичного відображення даних. Використання графіка допомагає спростити перегляд і засвоєння складного матеріалу, такого як порівняння, моделювання й простежування тенденцій розвитку на основі числових даних. Використання діаграм найбільше підходить для наочної подачі й сприйняття абстрактного матеріалу.

Прикладом застосунків візуалізації даних є: Cacoо <https://cacoо.com/>, Draw.io <https://www.draw.io>, Gliffy <http://www.gliffy.com/index-a.php>, mxGraph <http://www.jgraph.com/mxgraph.html>. Особливістю цих продуктів є тенденція до уніфікації ресурсів. Найбільшу значущість для широкого використання представляють наведені ресурси, тому що вимагають від викладача мінімальних навичок роботи на комп'ютері й максимально уніфікують роботу студента. Ці інструментальні засоби дозволяють розміщувати навчальні матеріали у мережі і в реальному часі, проводити їх оновлення.

Сьогодні найбільш перспективним для застосування в навчальному процесі на кафедрі ЕК та ІС є продукт компанії Cacoо та її інноваційна програма Cacoо's Academic Plan, яка дозволяє навчальним закладам використовувати її повну версію безкоштовно. Особливістю даного застосунку є інтегрованість з сервісом Google Apps, вибір мови інтерфейсу, можливість групової роботи над проектом та великий вибір експортування даних. Також, уваги заслуговує розробка компанії Draw.io, яка так само має значний потенціал для побудови діаграм, та україномовний інтерфейс.

Аналіз досвіду використання «хмарних обчислень» для візуалізації даних дозволяє зробити такі висновки даної інновації:

- можливість навчитися працювати із програмним забезпеченням, яке буде використовуватися майбутніми роботодавцями;
- реалізовані проекти не вимагають витрат на підтримку власної інфраструктури, придбання програм та підтримки ліцензій;
- оволодіння навичками командної роботи;
- формування у студентів інформаційно-комунікаційних компетенцій оволодіння ефективними прийомами створення діаграм та візуалізації процесу вивчення фахових дисциплін.

Література:

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.10.2012 №5460-VI.
2. Plummer D. C. Cloud Computing Confusion Leads to Opportunity [Електронний ресурс] / Daryl C. Plummer, David W. Cearley, David Mitchell Smith – Report № G00159034. – Gartner Group, 2008. – Режим доступа к ресурсу: http://www.gartner.com/it/content/868800/868812/cloud_computing_confusion.pdf.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ

Гринчак М.В., канд.техн. наук, доцент,
Уманський національний університет садівництва
Кузьмичова К.В., старший викладач,
Харківський національний університет міського господарства

Науково-дослідна робота студентів при очній формі навчання - це наукові студентські семінари, конференції, виконання учбово-дослідницьких завдань, написання курсових і дипломних проектів.

У системі дистанційного навчання можна організувати не тільки самостійну пізнавальну діяльність студентів, оперативну й систематичну взаємодію з викладачем, але й групову науково-дослідну роботу за фахом в співробітництві, що дозволяє перенести акценти з репродуктивних на творчо-пізнавальні методи навчальної діяльності, які й повинні становити основу дистанційного навчання.

Система дистанційного навчання припускає використання різних технологій, що дозволяють реалізувати творчі, дослідницькі й ігрові форми проектної педагогічної діяльності, що формує основу науково-дослідної роботи студентів.

Творчі форми припускають максимальний ступінь волі студентів. Вони не мають заздалегідь певної й проробленої структури. Викладач визначає загальні параметри проекту й указує оптимальні шляхи рішення поставлених завдань. Необхідною умовою виконання творчих проектів при дистанційному навчанні є чітка постановка планованого результату, яка є значимою для студента. Специфіка дистанційного навчання припускає інтенсивну роботу студентів з першоджерелами, з документами й матеріалами, які найчастіше не містять готових відповідей. Творчі проекти припускають максимальну активізацію пізнавальної діяльності студентів, сприяють ефективному формуванню навичок первісної обробки інформації, роботи з документами, умінь узагальнювати й інтегрувати отриману інформацію.

Реалізація творчих проектів дозволяє максимально розкрити творчі можливості студентів і стимулювати їхню науково-дослідну роботу. При цьому взаємодія між студентами й викладачем при дистанційному навчанні може здійснюватися з використанням як off-line, так й on-line технологій. Місцем для обговорення концепції групового проекту або індивідуальних проектних робіт, методів і способів організації учбово-пізнавальної діяльності й т.д. стає своєрідний «дискусійний клуб», що організується, наприклад, у рамках форуму системи Moodle.

Дослідницькі проекти відрізняються наявністю чітко поставлених актуальних і значимих для учасників цілей, продуманої й обґрунтованої структури, використання наукових методів обробки й оформлення результатів. При цьому найважливішим є принцип доступності для студентів змісту й методів дослідження. Тематика дослідницьких проектів повинна відбивати

найбільш актуальні для сучасної науки проблеми, урахувати їхню актуальність і значимість для розвитку дослідницьких навичок студентів.

Найпростішим способом рішення даного завдання може стати підготовка студентів, вилучених від вузівських центрів, до участі в наукових конференціях на основі мережних технологій, шляхом організації систематичного консультування в рамках Moodle. Більш цікавою є розробка самих дослідницьких проектів з використанням інформаційних технологій.

Проектна діяльність за використання дистанційного навчання має наступні переваги:

- можливості мультимедійного подання матеріалу;
- оперативний зворотний зв'язок, що дозволяє аналізувати підготовку до виконання проектної роботи на різних етапах;
- опосередковане за допомогою комп'ютера спілкування, що найчастіше знімає комунікативні проблеми, які найчастіше виникають при організації ігрових проектів;
- можливість одночасно працювати в групі та індивідуально;
- фіксація текстів, що відкриває можливість довгострокового звертання до результатів і досвіду виконаної роботи.

Метою проектної діяльності в системі дистанційного навчання залишається традиційно насамперед, виконання студентами науково-дослідної роботи. При цьому змінюється структура й способи організації навчальної діяльності: іншими стають способи постачання навчальної інформації, організації навчальних діалогів і керування навчальним процесом. Головним завданням викладача стає розробка системи підтримки НДРС на основі постійного консультування й аналізу найбільш складних діалогових ситуацій.

Ще однією ефективною формою організації НДРС є проведення олімпіад, телевікторин й інших творчо-активних форм учбово-пізнавальної діяльності. Вони дають можливість адаптувати педагогічні інновації до особливостей дистанційного навчання.

Усі вище названі організаційні форми НДРС у системі дистанційного утворення можуть бути легко втілені на платформі Moodle.

Незважаючи на визначальну роль самостійної роботи при дистанційному навчанні, основними суб'єктами навчального процесу залишаються студент і викладач. Співучасть студента в пізнавальній діяльності нарівні з викладачем є однією з умов якісної освіти як у традиційній освітній системі, так і при дистанційному навчанні. Тому основною вимогою до технологій дистанційного навчання є збереження переваг очного навчання на відстані.

Література:

1. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. Учебное пособие. – Харьков: ХНАГХ, 2009.
2. Резніков Д.А. Дистанційна освіта: переваги та перспективи впровадження. [Електронний ресурс].
http://www.rusnauka.com/ONG/Pedagogica/1_reznikov.doc.htm

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАЧІ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

Гринчак М.В., канд. техн. наук, доцент,
Уманський національний університет садівництва
Кузьмичова К.В., старший викладач,
Харківський національний університет міського господарства

Основною формою навчання, спрямованою на первинне оволодіння знаннями, є лекція. Лекція забезпечує теоретичну основу навчання, розвиває інтерес до навчальної діяльності в конкретній навчальній дисципліні, формує в студентів орієнтири для самостійної роботи над дисципліною. Лекція має особливі переваги не тільки як спосіб постачання інформації, але і як метод емоційного впливу викладача на слухачів, підвищує їхню активність у навчанні. Тут проявляється педагогічна майстерність лектора, його мовна культура й ораторське мистецтво. Висока ефективність діяльності викладача під час читання лекції буде досягнута тільки тоді, коли він враховує психологію аудиторії, закономірності сприйняття, уваги, мислення, емоційних процесів студентів.

Підбор, побудова й методика викладання лекційного матеріалу визначаються як особливостями наукової дисципліни, так і профілем вузу, факультету, кафедри. Методика читання лекцій залежить від етапу вивчення предмета й рівня загальної підготовки студентів, форма її проведення - від характеру, теми й змісту матеріалу.

Можна виділити три основних типи лекцій, які застосовуються на очному навчанні для передачі теоретичного матеріалу: вступна лекція, інформаційна лекція й оглядова лекція. Залежно від дисципліни, що вивчається й дидактичних цілей можуть бути використані такі лекційні форми, як проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція-прес-конференція, лекція із заздалегідь запланованими помилками й інші.

При дистанційному навчанні традиційні лекції виявляються практично нереальною формою організації навчальної діяльності завдяки віддаленості викладачів і студентів, розподіленого характеру навчальних груп і т.д. Для вивчення теоретичного матеріалу повинні, мабуть, бути використані інші технології, які враховують специфіку дистанційного навчання. При цьому якість засвоєння теоретичного матеріалу не повинна уступати якості, що досягається при читанні лекцій в умовах очного навчання, і може бути досягнута за рахунок створення комп'ютерних навчальних програм і використання сучасних комп'ютерних телекомунікацій у навчальному процесі.

В якості технологій, які можуть використовуватися для організації вивчення теоретичного матеріалу при дистанційному навчанні, крім традиційних лекцій можна виділити наступні [2].

Відеолекції. У цьому випадку лекція викладача записується на відео. Методом нелінійного монтажу вона може бути доповнена мульті-медіа додатками, що ілюструють виклад лекції. Такі доповнення не тільки збагачують

зміст лекції, але й роблять її виклад більш живим і привабливим для студентів. Безсумнівною перевагою такого способу викладу теоретичного матеріалу є можливість прослухати лекцію в будь-який зручний час, повторно звертаючись до найбільш важких місць.

Такі лекції нічим не відрізняються від традиційних, які читають в аудиторії. Недоліком цієї технології є її дорожнеча. Крім того, вуз, що здійснює навчальний процес, і периферійні навчальні центри можуть бути територіально сильно рознесені по годинних поясах. Тому такі лекції доцільно використовувати при відсутності учбово-методичного матеріалу по новим курсам, або в тому випадку, коли які-небудь розділи курсу, викладені в методичних посібниках, безнадійно застаріли, або окремі особливо важкі розділи курсу вимагають методичної переробки викладачем.

Мультимедіа лекції. Для самостійної роботи над лекційним матеріалом студенти використовують інтерактивні комп'ютерні навчальні програми. Це навчальні посібники, у яких теоретичний матеріал завдяки використанню мультимедіа засобів структурований так, що кожен студент може вибрати для себе оптимальну «траєкторію» вивчення матеріалу, зручний темп роботи над курсом і спосіб вивчення, максимально відповідний психофізіологічним особливостям його сприйняття. Навчальний ефект у таких програмах досягається не тільки за рахунок змістовної частини й дружнього інтерфейсу, але й за рахунок використання, наприклад, тестів, які дозволяють студентів оцінити ступінь засвоєння їм теоретичного навчального матеріалу.

Традиційних лекцій при дистанційному навчанні може й не бути, якщо навчальна дисципліна добре забезпечена учбово-методичними матеріалами [1]. Основним завданням викладача в цьому випадку стає підтримка процесу самостійного засвоєння первинних знань студентами, для чого можуть бути задіяні всі відомі форми навчальної діяльності: обов'язкові тематичні консультації, самоконтроль, робота з мультимедіа курсами й інші.

Література:

1. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. Учебное пособие. – Харьков: ХНАГХ, 2009
2. Дистанційна освіта за кордоном та в Україні. [Електронний ресурс]. <http://referatfolder.org.ua/content.php?c=pedagogy&id=987&s=1>
3. Рукавішнікова О. В. Теоретичні питання організації дистанційного навчання в освітній роботі. [Електронний ресурс]. http://www.mcppv.ho.com.ua/docs/st_rykavishnikova1.htm

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Деркач С.П., канд. пед.наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет ім.. П.Тичини
Деркач В.В., викладач,
ВСП Уманський агротехнічний коледж УНУС

Світові процеси та складні соціально-економічні зміни, які відбуваються в Україні сьогодні, вимагають істотних змін у різних сферах діяльності нашої держави. В першу чергу це стосується реформування освіти. Національною програмою "Освіта. Україна XXI" сторіччя передбачено забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, входження України у трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації. Отож важливим завданням, яке постає перед нашою державою, це інтегрувати систему вищої освіти у сучасний освітній простір, який безумовно, передбачає запровадження та функціонування дистанційної форми навчання.

У наказі міністра освіти і науки України від 20 грудня 2000 р., яким затверджується *"Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні"* поняття **дистанційна освіта визначається як форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.**

Оскільки дистанційна освіта в нашій країні перебуває на початковій стадії розробки і впровадження, то важливим є розгляд її особливостей та важливих рис, затверджені в *"Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні"*:

- **Гнучкість:** учні, студенти, слухачі, що одержують дистанційну освіту, в основному не відвідують регулярних занять, а навчаються у зручний для себе час та у зручному місці.
- **Модульність:** в основу програми дистанційної освіти покладається модульний принцип; кожний окремий курс створює цілісне уявлення про окрему предметну область, що дозволяє з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, що відповідає індивідуальним чи груповим потребам.
- **Паралельність:** навчання здійснюється одночасно з професійною діяльністю (або з навчанням за іншим напрямком), тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності.
- **Велика аудиторія:** одночасна звернення до багатьох джерел навчальної інформації великої кількості учнів, студентів та слухачів, слідування за допомогою телекомунікаційного зв'язку студентів між собою та з викладачами.
- **Економічність:** ефективне використання навчальних площ та технічних засобів, концентроване і уніфіковане представлення

інформації використання і розвиток комп'ютерного моделювання повинні призвести до зниження витрат на підготовку фахівців.

- **Технологічність:** використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір.
- **Соціальна рівність:** рівні можливості одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я і соціального статусу.
- **Інтернаціональність:** можливість одержати освіти у навчальних закладах іноземних держав: не виїжджаючи зі своєї країни та надавати освітні послуги іноземним громадянам і співвітчизникам, що проживають за кордоном.
- **Нова роль викладача:** дистанційна освіта розширює і оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій.
- **Позитивний вплив на студента (учня, слухача):** підвищення творчого та інтелектуального потенціалу людини, що одержує дистанційну освіту, за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використаний сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, вміння самостійно приймати відповідальні рішення.
- **Якість:** якість дистанційної освіти не поступається якості очної форми навчання, оскільки для підготовки дидактичних засобів залучається найкращий професорсько-викладацький склад і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали; передбачається введення спеціалізованого контролю якості дистанційної освіти та відповідність її освітнім стандартам [1].

Отже, можемо підсумувати, що зазначені риси та особливості дистанційної освіти висвітлюють її позитивні сторони та вказують на відповідні зміни у процесі навчання. І незважаючи на численні труднощі в процесі запровадження будь-яких нововведень в освітній процес, вважаємо, що доцільним є створення та застосування технологій дистанційної освіти у підготовці та перепідготовці фахівців різного профілю та рівнів.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. - Електронний ресурс : 194.44.12.85/Files/PublicItems/FldDoc/7/Distance.doc

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК СОСТАВНАЯ ЧАСТЬ СМЕШАННОГО ОБУЧЕНИЯ (BLENDED-LEARNING)

Змиевская И.В., старший преподаватель,
Харьковский торгово-экономический институт КНТЭУ

Современная система образования Украины уделяет много внимания вопросам обеспечения доступности, качества и эффективности образования. Предлагаются различные пути для их решения, одним из которых является информатизация образования [2]. В свою очередь информатизация позволяет эффективно развивать такую форму образования, как дистанционное обучение. Дистанционное обучение на современном этапе рассматривается как взаимодействие преподавателя и учащихся на расстоянии, отражающее все присущие учебному процессу компоненты (цели, содержание, методы, организационные формы, средства обучения) и реализуемое специфичными средствами интернет-технологий или другими средствами, предусматривающими интерактивность[1].

Использование дистанционного обучения в высшей школе наиболее эффективно не как самостоятельная форма образования, а как составная часть смешанного обучения – blended learning. Его преимущества заключаются в сочетании традиционного обучения (аудиторного) и самостоятельного обучения (дистанционного). Одним из этапов развития электронного образования есть построение системы смешанного обучения на основе введения дистанционных технологий в организацию учебного процесса. Соотношение использования видов обучения в смешанной форме необходимо планировать в рабочей программе, что во многом зависит от специфики изучаемой дисциплины.

Как показал анализ научно-методических публикаций отечественных и зарубежных ученых (А.А. Андреев, В.Н. Кухаренко, Н.В. Морзе, Э.С. Полат, А.В. Хуторской) эффективным инструментом реализации дистанционного обучения являются сетевые технологии, а именно система LMS Moodle.

Дистанционная система LMS Moodle, открытые инструменты, сервисы сети Интернет предназначены для создания онлайн-курсов и обладают оптимальным набором ресурсных возможностей для организации учебного процесса в рамках смешанного обучения. Они содержат ресурсы для формирования и представления учебного материала, проверки знаний и контроля успеваемости, общения и организации сотрудничества. Перечислим ресурсные возможности для организации смешанного обучения:

1. Лекционные занятия онлайн. Возможно проведение лекционных занятий с использованием онлайн трансляции, онлайн вебинаров, либо качественных записей лекций в комбинации с технологиями самотестирования.
2. Смешанная технология проведения практических работ. Целесообразно проходить тестирование перед выполнением практического задания и отправлять результаты преподавателю в виде файла средствами дистанционного курса.

3. Организация проектной и групповой работы в сети на основе использования элементов и ресурсов LMS Moodle и открытых инструментов и сервисов (блоги, вики, интернет-закладки, сервисы размещения фото, видео, презентаций).

4. Использование тестирования для самоконтроля знаний.

5. Консультации в режиме вебинаров, форумов, чата по специальному расписанию.

С целью организации смешанного обучения преподаватели кафедры высшей математики и информатики ХТЭИ КНТЭУ для изучения дисциплины «Информационные системы и технологии в пищевых производствах» создали дистанционный курс. Для совершенствования и повышения эффективности самостоятельной работы студентов был разработан и внедрен в учебный процесс групповой проект «Мое первое виртуальное кафе». В ходе проекта студенты решали средствами информационных технологий специальные профессионально ориентированные задачи, отражающие экономические данные функционирования предприятий ресторанного хозяйства Украины. В целом для изучения дисциплины студентам дневной формы обучения предлагается традиционные аудиторные занятия сочетать вместе с самостоятельной работой в дистанционном курсе. Такой подход к освоению содержания дисциплины позволяет:

1. Обеспечить доступность к учебным материалам при изучении дисциплины.
2. Минимизировать проблемы пропуска занятий (пропущенные темы можно самостоятельно изучить в дистанционном курсе и выполнить все необходимые практические, тестовые задания).
3. Реализовать принцип опережающего обучения (знакомство с новым материалом до аудиторных занятий, возможность повторить материал после занятий).
4. Активизировать познавательную деятельность обучающегося (развитие практических заданий, выполненных в аудитории, за счет повышения их сложности согласованными профессионально-направленными заданиями).
5. Создать гибкую систему тестирования (систематический контроль и самоконтроль знаний студентов).
6. Организовать консультации онлайн в чате, офлайн в форуме.
7. Использовать удобную систему планирования учебных заданий (возможность студенту оценить целостную картину учебной деятельности и вовремя скорректировать траекторию ее развития).
8. Сформировать целостную электронную образовательную среду.

Итак, построение образовательного процесса на основе смешанного обучения со всей очевидностью является оптимальным для эффективной передачи знаний.

Литература:

1. Полат Е.С. Теория и практика дистанционного обучения [Текст] / Е.С. Полат // Информатика и образование. – 2001. – № 5. – С. 37-42
2. ЗАКОН УКРАЇНИ Про Національну програму інформатизації <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СЕРЕДОВИЩІ MOODLE

Клімович І.М., старший викладач,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

У світовому співтоваристві особлива увага приділяється питанням забезпечення якості освіти.

Moodle – це система управління навчанням розроблена для створення онлайн-курсів викладачами. Тому на основі Moodle можна створити повноцінний навчальний курс для дистанційного навчання[1].

Навчальний курс являє собою набір навчально-методичних матеріалів, оформлених спеціальним чином у вигляді об'єктів сервера дистанційного навчання. Навчальний курс містить теоретичну та практичну частини.

Теоретична частина є аналогом підручника чи методичного посібника та оформляється у вигляді текстових або графічних файлів, web-сторінок або посилань на інші ресурси Internet.

Практична частина є аналогом практичних занять. Практична частина оформляється у вигляді тестів, завдань та ін. Проходження студента по практичній частині оцінюється викладачем або автоматично і відображається в журналі оцінок.

Ресурси курсу відповідні практичній частині:

- Завдання. Дозволяє сформулювати завдання для студента і отримати відповідь у вигляді тексту, який вводиться прямо під час роботи з сервером або у вигляді файлу, який студент формує і відправляє для перевірки викладачу.
- Лекція. Послідовність вмісту блоків пов'язана певною логікою. Лекція складається з теоретичного матеріалу та практичної частини (контрольні питання для закріплення матеріалу, відповіді на які оцінюються викладачем).
- Тест. Цей елемент дозволяє викладачеві створити набір тестових питань. Всі питання зберігаються в базі даних і можуть бути використані знову в цьому ж курсі (або в інших). За результатами тестування виставляється оцінка (або в автоматичному режимі, або вручну). Тест може містити різні типи питань (множинний вибір, вірно / невірно, числовий та ін).
- Ресурси курсу відповідні теоретичній частині:
- Пояснення - коротке пояснення до навчального матеріалу. Виглядає як напис в структурі курсу.
- Текстова сторінка - навчальний матеріал подається у вигляді блоку тексту. Найпростіший спосіб представлення матеріалу, в якому відсутня можливість вставляти в текст картинки, змінювати розмір тексту і стиль шрифту.
- WEB сторінка - навчальний матеріал подається у вигляді гіпертекстової сторінки з можливістю детального форматування тексту і додавання малюнків, звуку, відео.

- Посилання на файл - посилання на існуючий навчальний матеріал у вигляді файлу, який можна зберегти на персональному комп'ютері. Подальша робота з даним файлом не вимагає підключення до Internet.
- Словник термінів з можливістю пошуку слів за алфавітом.

Таким чином, у зв'язку з розвитком процесу інформатизації та освіти змінюється обсяг і зміст навчального матеріалу, відбувається реструктурування програм навчальних предметів (курсів), інтеграція деяких тем або самих навчальних предметів, що призводить до зміни структури та змісту навчальних предметів і, отже, структури і змісту освіти.

Паралельно цим процесам відбувається впровадження інноваційних підходів до проблеми рівня знань студентів, заснованих на розробці та використанні комплексу комп'ютерних тестів, діагностуючих методик контролю та оцінки рівня засвоєння.

Зміна змісту і структури освіти, уявлень про організаційні форми, методи навчання та контролю за його результатами призводить до зміни методик викладання.

Література:

1. Офіційний сайт LMS Moodle. Переклад статті «Удосконалення системи Moodle 1.9» – http://docs.moodle.org/en/Release_Notes#Moodle_1.9.1

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ LMS MOODLE ПРИ ВИКЛАДАННІ МАРКЕТИНГОВО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

Корженко К.А., к.е.н., доцент кафедри маркетингу,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище є однією з найбільш відомих і поширених систем управління дистанційним навчанням, що стала надзвичайно популярною формою через свою гнучкість, спроможність усунення мовних і часових бар'єрів та зручність, даючи можливість студентам навчатися за самостійно встановленим графіком.

Наявні ресурси системи Moodle допомогли викладачам нашої кафедри створити комплексні дистанційні курси з професійно орієнтованих навчальних дисциплін для студентів спеціальності «Маркетинг». Такі комплекси включають широкий спектр інформаційних матеріалів для вивчення теорії, виконання практичних робіт та тестових завдань для самостійної перевірки отриманих знань.

Значними перевагами цих ресурсів для викладача є відносна легкість створення та внесення в систему необхідних навчально-методичних матеріалів, зручна система контролю для дистанційної перевірки виконаних студентами завдань, можливість оперативного коригування процесу навчання та системного удосконалення дистанційного курсу дисципліни.

Як показує практика, успішність дистанційного навчання, багато в чому залежить від ефективної його організації і якості навчально-методичного забезпечення. Для студентів віртуальне навчальне середовище дає можливість самостійно вивчати матеріал, користуючись необхідною інформаційною базою, яку пропонує викладач у формі навчально-методичних рекомендацій, книг або гіперпосилань. Лекції, матеріали для практичних та семінарських робіт, тести для самоконтролю зазвичай подаються у формі файлу або книги.

Навчально-методичне забезпечення дисципліни у електронному вигляді дозволяє вчитися у відповідності зі своїм темпом, особистісними особливостями і освітніми потребами. Особливо це актуально для тих, хто прагне поєднати практичну роботу з отриманням якісної освіти без відриву від виробництва, не обмежувати себе місцем знаходження [1].

В цілому дистанційній формі навчання властиві всі основні вимоги, що характерні для традиційних форм організації навчального процесу. Просто ці вимоги трансформовані й адаптовані до специфіки електронних засобів комунікації (спілкування).

В сучасних умовах відновлення інформації відбувається настільки швидко, що видавництва не в змозі оперативно її тиражувати, перевага електронних версій навчально-методичних матеріалів у тому, що вони піддаються оперативному коригуванню та тиражуванню.

Проте, існують і певні складнощі при викладанні маркетингових дисциплін за допомогою технологій дистанційного навчання, а саме:

1. Відсутність очного спілкування викладача й студента, що стає на заваді процесу емоційного сприйняття навчальної інформації студентом, її усвідомлення, і, найважливіше – однозначності і правильності розуміння змісту. Певною мірою це компенсується спілкуванням через форум або поштову скриньку, що також є елементом дистанційного навчання, і в процесі якого більшою мірою реалізується індивідуальний підхід у навчанні (для деяких студентів така форма спілкування навіть більш придатна і зручна).

2. Результати навчання значною мірою залежать від рівня самоорганізації та дисциплінованості студента при виконанні завдань, тому встановлення часових обмежень для виконання завдань та систематичний контроль результатів навчання з боку викладача є запорукою успіху. Хоча це потребує значних додаткових витрат робочого часу викладача.

3. Одним із недоліків системи дистанційного навчання фахівці називають залежність як викладача, так і студента від стану технічного доступу до мережі Інтернет.

4. Невеликий обсяг годин, передбачених навчальним планом на практичні заняття з маркетингово-орієнтованих дисциплін, є одним із суттєвих факторів, що не дозволяє повною мірою реалізувати мету їх проведення в умовах дистанційного навчання. Адже обговорення інформації за темами курсу, формування практичних навичок та досвіду реалізації теоретичного матеріалу на практичних задачах більш емоційне, а значить і більш ефективне в умовах безпосереднього спілкування.

Аналізуючи переваги та недоліки дистанційної форми навчання, автор дійшла висновку, що результативність використання LMS Moodle буде збільшено при комплексному поєднанні дистанційних та традиційних форм організації навчального процесу.

При реалізації навчальних програм маркетингово-орієнтованих дисциплін, інтегроване дистанційно-аудиторне навчання є перспективним напрямом підвищення рівня знань студентів, а також важливою та необхідною складовою якісної професійної підготовки майбутніх маркетологів.

Література:

1. Тищенко І. В. Використання MOODLE в організації всіх видів самостійної роботи та заочної форми навчання студентів в процесі вивчення дисципліни «Основи САПР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://2014.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=16>.

ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОЦЕНИВАНИЯ УРОВНЯ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ НА БАЗЕ СИСТЕМ ЭЛЕКТРОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Коробчинский К.П., ст. преподаватель каф. 304,
Национальный аэрокосмический университет им. Н.Е. Жуковского «ХАИ»

Задачей любого преподавателя в высших учебных заведениях (вузах) является не только изложение качественного материала с целью передачи знаний, умений и навыков студентам, но организация учебного процесса таким образом, чтобы максимально мотивировать и помочь студентам овладеть знаниями в условиях ограниченности временных и материальных ресурсов. В настоящее время для повышения эффективности обучения широко используются методы и информационные системы, которые базируются на технологиях электронного обучения. Целью данной работы является анализ существующих информационно-коммуникационных технологий и представление разработанной системы обучения на базе электронной обучающей среды Moodle.

Информационные системы являются как целью, так и средством обучения, а использование инновационных технологий обучения стало необходимым требованием Министерства образования Украины. Электронные обучающие среды можно использовать как систему управления процессом обучения, поэтому их разработка, внедрение и использование на их базе электронных учебно-методических комплексов являются важным фактором повышения качества образовательного процесса. В основном виртуальная обучающая среда базируется либо на коммерческих платформах (наиболее популярные Blackboard, ANGEL, WebCT, D2L), либо на базе свободно распространяемых решений (Open Source – OS). Среди существующих электронных систем обучения украинскими вузами широко используются OS Moodle. Moodle предоставляет инструменты для разработки авторских дистанционных курсов, размещение учебных материалов в различных формах, возможность добавления различных элементов курсов и многое другое. В Национальном аэрокосмическом университете им. Н.Е. Жуковского «ХАИ» для усовершенствования процесса обучения на базе Moodle 2.0 построена информационная система – STM.khai.edu.

Поскольку Moodle представляет собой модульную объектно-ориентированную среду для объединения преподавателей, студентов и руководства вуза для создания единой обучающей среды, то разработанная информационная система STM.khai.edu является эффективным средством для решения основных задач обучения студентов как на лекциях и практических занятиях, так и в процесс самостоятельной работы студентов. На рис. 1 представлена главная форма системы для одного из факультета ХАИ, объединяющая основные направления подготовки студентов по различным специальностям. На кафедре информатики данная система используется в 18

учебных дисциплинах и позволяет организовать учебный процесс как очно, так и дистанционно.

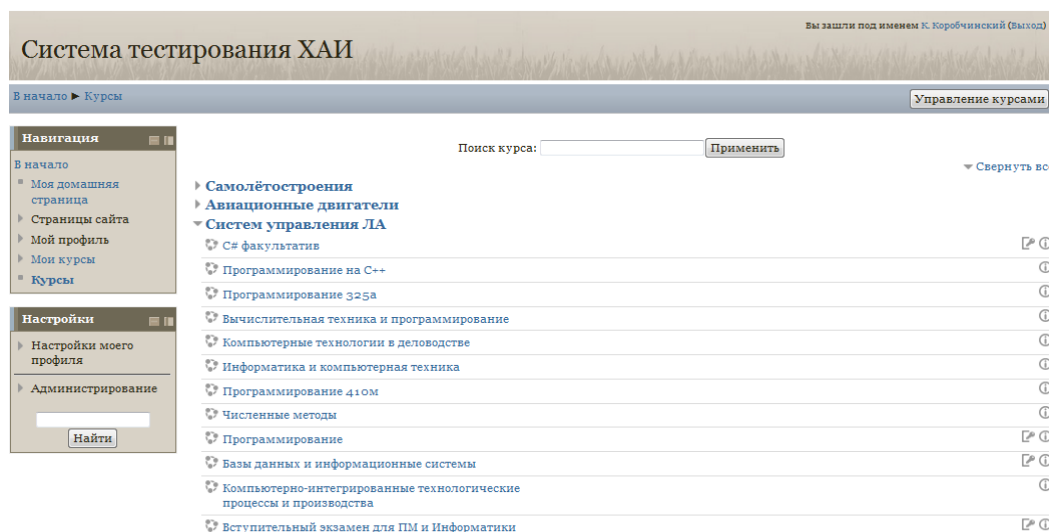

Рис. 1 Главная форма информационной системы STM.khai.edu

Одной из основных составляющих процесса обучения является контроль и оценивание знаний студентов. В качестве эффективных средств оценивания на сегодняшний день широко применяются различные технологии тестирования [1]. Тесты, как измерительный инструмент, используются как в средней школе, так и в вузах. Однако, использование тестовых технологий должно базироваться на научно-обоснованном подходе и применении различных методик тестирования и оценки качества тестов. Поскольку Moodle также включает модули автоматизации проверки знаний, то в информационной системе STM.khai.edu релизованы тесты для всех дисциплин, оценена надежность тестов [2]. Автоматизированное тестирование проводится для обучения студентов с целью оценки уровня усвоения материала, оценивания на промежуточных модулях и в конце семестра. Результаты тестирования используются преподавателями для дальнейшего усовершенствования качества учебных материалов и поиска эффективных форм обучения. При этом затраты как на процесс обучения, так и на проведения тестирования являются минимальными, поскольку электронная среда Moodle позволяет качественно и быстро организовать процесс подготовки курсов, разработки и оценивания качества тестов.

Таким образом, системы электронного обучения являются не только эффективными инструментами обучения и оценивания знаний студентов, но и позволяют организовать учебный процесс в условиях ограниченности ресурсов.

Литература:

1. Майоров А.Н. Теория и практика создания тестов для системы образования [Текст] / А.Н. Майоров. – М.: Интеллект центр, 2001. – 296 с.
2. Мазорчук М.С. Обоснование выбора методов измерения надежности педагогических тестов [Текст] / Добряк В.С., Соколова Е.О., Сухобрус А.А. // Радіоелектронні і комп'ютерні системи. – 2014.- №4(68). – С. 136 - 142.

ВЕБІНАР ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Красікова Т.І., канд. пед. наук, доцент,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Вебінар, як особлива форма навчання, з'явився в кінці 1990-х рр., коли в мережі Інтернет стали масово використовуватися надійні системи конференц-зв'язку. Торговельний знак терміну «Webinar» був зареєстрований у 1998 році Еріком Р.Корбом. У 2006 році із поширенням терміну вебінар, як веб-семінару, право власності на термін було оскаржено у суді і перейшло до компанії InterCall. Останнім часом вебінари найчастіше використовують для навчання співробітників – 32%; у маркетингу – 15%; платні вебінари – 13%; навчання школярів і студентів трохи більше 6%.

Існує велика кількість трактувань цього поняття. Суттєвими ознаками цієї технології є наявність технічних і програмних інформаційно-освітніх середовищ, які забезпечують проведення навчальних занять у режимі реального часу. Слово «вебінар» утворено від «веб» та «семінар». Веб (англ. Web - мережа, павутина) - загальноприйняте позначення приналежності до комп'ютерної мережі. Семінар - інтерактивне навчальне заняття, у ході якого слухачі виступають з доповідями, ставлять запитання, беруть участь в обговоренні, дискутують.

Під час вебінару учасники можуть спілкуватись в режимі реального часу або отримувати необхідні консультації, тому вебінар, як форма навчання, має великі перспективи, особливо для проведення короткотермінових семінарів, а також як одна з форм організації дистанційного навчання.

Сьогодні вебінар розглядається як новий формат навчання, що відкриває широкі можливості для досягнення навчальних цілей та отримання запланованих результатів навчання. Дуже активно така технологія використовується у сфері маркетингу для реклами послуг та товарів, ділового спілкування, електронного навчання тощо. В сфері освіти вебінари поки ще не набули такої популярності, хоча певна практика використання цієї технології в навчальному процесі свідчить про її ефективність та позитивний вплив на активність студентів та якість їх знань.

В навчальному процесі вищого закладу освіти в залежності від цілей, доцільно використовувати різні види вебінару, а саме: навчальний вебінар, інформаційний вебінар, консультаційний вебінар, вебінар-тренінг тощо. Навчальний вебінар – це надання нової інформації за певною темою (подібний традиційній лекції) або короткотерміновий семінар. Інформаційний вебінар носить більш загальний характер і включає більше інтерактивних форм роботи, більше інформує, ніж навчає. Вебінар-тренінг – це один із способів перевірки виконання студентами завдань семінарів або практичних занять, він може реалізовуватися протягом кількох занять. Консультаційний вебінар або вебінар-підтримка – це форма проведення консультацій викладача для студентів заочної

форми навчання або консультації керівника щодо написання дипломних (випускних) робіт в дистанційному форматі.

Вебінар відноситься до педагогічних технологій, що сумісні з багатьма організаційними формами та методами навчання і тому він має значні дидактичні можливості. Їх активне запровадження дозволить не лише вирішити проблему інтеракції учасників навчального процесу у вищій школі, а і сприятимуть розвитку нових напрямів як у педагогічній науці, так і в системі дистанційного навчання.

Безумовно, дистанційні технології та їх інноваційні інструменти (у тому числі – вебіари) будуть швидко інтегруватися у навчальний процес та змінювати його, активно впливаючи на зміст, методи та організаційні форми традиційного навчального процесу. Але, слід зауважити, що проведення вебінарів в процесі реалізації програм навчальних дисциплін буде мати значний навчальний ефект, лише за умов професійно підготовленого в сфері інформаційних технологій викладача та його ґрунтовної підготовки до проведення такого заняття.

Висновок. В умовах переходу до дистанційного навчання, використання такого інноваційного інструменту дистанційних технологій як вебінар, дає право розглядати його як новий формат навчання, що стає базовою технологією і здатний стати серйозною альтернативою традиційним формам занять. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, зокрема технології організації навчання через мережу Інтернет за допомогою вебінару, дає змогу не лише організувати теоретичну підготовку майбутніх фахівців, сформувані їх інформаційну компетентність та забезпечити успішне засвоєння знань, а і підготувати випускників до життя в якісно нових умовах інформаційного суспільства.

Література:

1. Средства синхронного и асинхронного электронного обучения. Режим доступа - <http://www.trainings.ru/>
2. Динцис Д.Ю. Методические особенности проведения вебинаров на краткосрочных курсах по методике «in-class» [Електронний ресурс] / Д. Динцис. – Режим доступа: <http://www.trainings.ru/library/articles/?id=13183>.
3. Морзе Н.В., Ігнатенко О.В. Методичні особливості вебінарів, як інноваційної технології навчання / Н.В. Морзе, О.В. Ігнатенко // Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр. – Херсон: ХДУ, 2010. – Вип. 5. – С.31-39.

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ СИСТЕМИ MOODLE У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Липовий Д.В., викладач,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

На формування і розвиток особистості найбільше впливає середовище, в якому вона живе, навчається, працює. Тому сьогодні для ВНЗ важливою і актуальною проблемою є проблема створення такого високотехнологічного інформаційно-комунікаційного освітньо-наукового середовища, в якому студент знаходиться щодня в процесі всього періоду навчання у вищій школі, яке повинне відповідати потребам інформаційного суспільства, сучасному стану розвитку науки і техніки, світовим освітнім стандартам і сприяти формуванню інформаційно-комунікаційних компетентностей всіх учасників освітнього процесу від професора до студента.

Серед інноваційних технологій, на основі яких у ВНЗ повинно створюватися нове навчальне середовище, де студенти можуть отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та в будь-якому місці, є технології електронного навчання, використання яких зробить навчальний процес більш привабливим, демократичним, комфортним і стимулюватиме студентів до самоосвіти та навчання протягом усього життя. Одним із засобів інформаційно-комунікаційних технологій, що відповідає зазначеним умовам, є система Moodle, яка є вільно поширюваною системою управління навчальним контентом. Система Moodle реалізує філософію «педагогіки соціального конструкціонізму» і орієнтована, насамперед, на організацію взаємодії між викладачем і студентами в процесі навчання, хоча вона може бути використана і для організації традиційних дистанційних курсів, а також підтримки очного і заочного навчання.

Удосконалення навчального процесу в навчальних закладах неможливо без використання комплексних комп'ютерних програмних рішень – систем управління навчанням (англ. Learning Management System, LMS). Такі рішення призначені для створення електронного навчального контенту, управління навчанням, адміністрування навчальних ресурсів, відстеження ходу навчальної діяльності і оцінювання її результатів. Програмний комплекс MOODLE має у своєму розпорядженні велике розмаїття програмних модулів, за допомогою яких можна організувати навчальну роботу студентів (Activity Modules - модулі діяльності). Кожен з цих модулів має відповідні дидактичні властивості, що дає змогу сформулювати певний перелік навчально-методичних матеріалів націлених на вирішення студентом завдань курсу. Всі модулі умовно поділено на РЕСУРСИ та ЗАВДАННЯ. ЗАВДАННЯ (Activities), як правило, мають зворотній зв'язок, за допомогою якого результати навчання студента оцінюються викладачем або автоматично. РЕСУРСИ (Resources), в основному, мають інформаційне призначення. MOODLE надає можливість додавання до дисципліни широкого спектру інформаційних ресурсів. В якості ресурсу можна використати будь-який електронний документ, який може обертатися у мережі

Інтернет. До ресурсних модулів діяльності відносяться: IMS контент-пакет (IMS content package); URL-адреса (URL); Веб-сторінка (Page); Книга (Book); Нотатка (Label); Тека (Folder); Файл (File)

Проаналізувавши можливості використання дистанційної системи Moodle у навчальному процесі можна виокремити такі переваги як для викладача, так і для студента.

Для викладача система Moodle дає можливість:

- проектувати у структурованій формі навчально-методичне забезпечення дисципліни;
- встановлювати потрібні терміни виконання студентами завдань;
- організувати комунікативну взаємодію суб'єктів навчання;
- користуватися зручним інструментом для обліку і контролю роботи студентів;
- використовувати аудіо- та відео-матеріали для організації навчального процесу;
- користуватися широкими можливостями для зміни, розширення, доповнення та корегування навчально-методичних матеріалів дисципліни;
- використовувати тести для проведення контролю і самоконтролю знань студентів із застосуванням різних за типами завдань.

Для студентів система Moodle дає можливість одержати:

- логічно структурований та комплектний навчально-методичний матеріал, що покращує умови для самостійного опанування дисципліни;
- засоби самоконтролю навчальних досягнень;
- засоби виконання завдань для кращого запам'ятовування професійно орієнтованої лексики;
- розширені Інтернет-ресурси;
- дистанційне опанування навчальним матеріалом.

Дистанційне середовище Moodle передбачає застосування різноманітних шкал і стратегій оцінювання рівня знань студентів. Викладач має можливість також самостійно створювати та застосовувати власні шкали оцінювання. При розробці тестів Moodle дозволяє застосовувати гнучку систему оцінювання, згідно з якою тестовим завданням надається певний коефіцієнт вагомості, що відображає їхню складність. Можливість створювати текстові завдання різної форми (закритої, відкритої, завдання на відповідність, завдання на установлення послідовності тощо) стимулює розумову активність і дозволяє відображати специфічні для кожної форми елементи змісту та застосовувати специфічні для кожної форми засоби формування і контролю професійної компетентності.

Роботи з середовищем Moodle свідчить про те, що вона дає змогу істотно підвищити ефективність роботи зі студентами всіх форм навчання. Засоби статистичного аналізу результатів навчання надають змогу ефективно керувати змістом дисциплін, вносити необхідні корективи до завдань, тестів та інших матеріалів.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Можайкіна Н.В., канд. екон. наук, доцент,
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М.Бекетова

Головною особливістю ДО є не лише широке використання інтернет-технологій, як це часто підкреслюється (хоча їх важливість важко переоцінити), а зсув акцентів в області *основних джерел здобуття інформації*. Якщо при традиційній формі навчання основним джерелом інформації є викладач (в першу чергу лектор), то при дистанційній формі основна необхідна для вивчення інформація і опис використовуваних методів навчання містяться в наборі учбових матеріалів (званому "кейсом").

Сюди може входити лекція (в режимі реального часу, з елементами контролю, відео та аудіо); вивчення ресурсів (інтернет-ресурсів, на електронних носіях, на паперових носіях, текстових, текстових з включенням ілюстрацій, з включенням відео, з включенням аудіо, з включенням анімації); самостійна робота за сценарієм (пошукова, дослідницька, творча, ін); конференція в чаті; конференція у форумі; колективна проектна робота; індивідуальна проектна робота; тренувальні завдання; тренінг з використанням спеціальних навчальних систем; контрольна робота (тестування, відповіді на контрольні питання); консультація. Змінюючи комбінації з таких «цеглинок», викладач може створювати заняття самих різних типів - в залежності від ступеня активності студентів та самостійності, від специфіки предмету.

До переваг дистанційного навчання можна так само віднести доступність і відкритість навчання - можливість вчитися на відстані від місця навчання, не покидаючи свій дім або офіс. Це робить процес навчання більш доступним і організаційно набагато простішим, ніж класичне. Крім того, ДО носить більш індивідуальний і гнучкий характер навчання. Учень сам визначає темп навчання, може повертатися неодноразово до окремих тем, може пропускати окремі розділи і т. д. Студент вивчає навчальний матеріал у процесі всього часу навчання, а не тільки в період сесії, що гарантує більш глибокі залишкові знання. Така система навчання змушує студента займатися самостійно і отримувати навички самоосвіти.

Досвід показує, що студент, який навчається дистанційно стає більш самостійним, мобільним і відповідальним. Без цих якостей він не зможе навчатися. Якщо їх не було спочатку, але мотивація до навчання велика, вони розвиваються і по закінченню навчання виходять фахівці, дійсно затребувані на ринку. Таким чином, ДО робить процес навчання більш творчим і індивідуальним, відкриває нові можливості для творчого самовираження студента.

Але не можна не відзначити недоліки дистанційного навчання, які так чи інакше перешкоджають його ефективному використанню. Насамперед, це необхідність в персональному комп'ютері і доступ в Інтернет, необхідність

постійного доступу до джерел інформації. Потрібна хороша технічна оснащеність, але не всі охочі вчитися мають комп'ютер і вихід в Інтернет, потрібна технічна готовність до використання засобів дистанційного навчання. Високі вимоги до постановки задачі на навчання, адміністрування процесу, складність мотивації слухачів. Крім того, відсутнє пряме очне спілкування між тими, хто навчається, і викладачем. А коли поруч немає людини, яка могла б емоційно забарвити знання, це значний мінус для процесу навчання. Складно створити творчу атмосферу в групі учнів.

Однією з ключових проблем інтернет навчання залишається проблема аутентифікації користувача при перевірці знань. Частково ця проблема вирішується з встановленням відеокамер на стороні студента та відповідного програмного забезпечення. Оскільки досі не запропоновано оптимальних технологічних рішень, більшість дистанційних програм як і раніше передбачає очну екзаменаційну сесію. Для дистанційного навчання необхідна жорстка самодисципліна, а його результат безпосередньо залежить від самостійності і свідомості учня. Як правило, студенти відчують брак практичних занять. Крім того відсутній постійний контроль над студентом, який є могутнім спонукальним стимулом.

До тимчасових труднощів слід віднести поки ще недостатню комп'ютерну грамотність викладачів і учнів, відсутність досвіду дистанційного навчання, багато викладачів та студентів ще не готові до такого методу викладання, віддаючи перевагу класичній освіті. Недостатня розвиненість інформаційно-комунікаційної інфраструктури в Україні. Навчальні програми і курси можуть бути недостатньо добре розроблені з-за того, що кваліфікованих фахівців, здатних створювати подібні навчальні посібники, на сьогоднішній день не так багато. Тому все ще висока вартість побудови системи дистанційного навчання, висока трудомісткість розробки курсів дистанційного навчання, а інтерактивність сучасних курсів дистанційного навчання недостатня. В даний час змістовну основу курсів складають лекції у вигляді текстових матеріалів і найпростіших графічних об'єктів (малюнки, фото), блоки контролю знань у вигляді тестових завдань. Мало методичних матеріалів з підготовки та проведення дистанційного навчання. Недостатня якість пропонуємих на ринку типових рішень як в якості курсів, так і систем дистанційного навчання. Системи дистанційного навчання або дуже дорогі, або незручні у використанні.

Подальший розвиток систем дистанційного навчання передбачають забезпечення максимальної інтерактивності, а вдосконалення курсів дистанційного навчання пов'язано з наступними факторами: мультимедійність - озвучені відео - і слайдфільми, анімація, графіка; насичена інтерактивність, включаючи математичні моделі процесів і явищ; використання потокового аудіо і відео; різноманіття контрольних і тестових завдань; спілкування слухачів між собою; великий обсяг навчального матеріалу, який, завдяки мультимедіа легко засвоюється.

ПЕДАГОГІЧНИЙ «МІНІМАЛІЗМ» СДО MOODLE

Москаленко В.В., кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри інформаційних технологій,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Сучасний стан суспільства та вищої освіти зокрема вимагає найбільш широкого провадження дистанційної освіти високими темпами. Ця ситуація, у свою чергу, ставить перед професорсько-викладацьким складом задачу по швидкому переведенні існуючих курсів у дистанційну форму. З іншого боку, будь-яке програмне забезпечення потребує відповідний час на його освоєння як з технічного, так і з методичного боку. Намаганням розв'язку дилеми між швидким створенням курсів модифікованих до дистанційної форми навчання та необхідністю освоєння на достатньому рівні програмної оболонки Moodle, що забезпечує адміністрування дистанційної форми навчання, присвячена ця робота.

Автором проведений аналіз 21 діяльності або ресурсу Системи дистанційної освіти Moodle на предмет оптимальності використання під час створення дистанційного курсу. Основними критеріями аналізу були ширина спектру застосування діяльності або ресурсу, інтуїтивність інтерфейсу застосування та легкість використання наявних у викладачів в електронній формі елементів курсу.

Найбільш оптимальними ресурсами Системи дистанційної освіти Moodle виявилися Файл, Завдання, Форум, менш оптимальними Лекція та Тест. Розберемо основні можливості та методики використання цих ресурсів.

Ресурс Файл. Виявився найбільш застосованим засобом створенням дистанційних курсів. Ресурс Файл дозволяє надавати студенту до скачування файли будь-якого формату та змісту. Це можуть бути лекції, література до курсу, завдання до виконання, методичні вказівки та будь-яка інша текстова інформація у форматах *.pdf, *.doc (*.docx), *.djvu тощо. Ресурс Файл надає можливість представити студенту програмні засоби моделювання на кшталт віртуальних лабораторій чи інші види моделювання як бінарні файли (*.exe) чи файли табличних процесорів (*.xls, *.xlsx) із заздалегідь створеними чисельними моделями. Зазначимо, що файлом може бути аудіо чи відеозапис лекції: таким чином, відпадає потреба у забезпеченні студента технічними засобами достатніми для перегляду потового відео для перегляду он-лайн лекції, до того ж студент у такому випадку має можливість скачати лекцію і переглядати її у зручний для нього час.

Ресурс Завдання. Аналог ресурсу Файл для студента, універсальний засіб для надання студентом викладачу результатів власної роботи. Підтримує надання текстової інформації чи файлу будь-якого формату (задається викладачем). Тобто, використання ресурсу Завдання повністю охоплює усі види завдань, які виконуються студентами: курсові роботи, тестові роботи, есе, твори – тестові файли; малюнки, контурні карти – графічні файли; усні доповіді, виступи, читання віршів тощо – аудіо файли. Ресурс Завдання

потребує попереднє використання ресурсу файл для надання змісту роботи та методичних рекомендацій за потреби.

Ресурс Форум. Засіб для організації зв'язку викладача та студента для консультацій, організацій семінарських занять, обговорень проблемних питань тощо. На відміну від ресурсів Чат та BigBlueButtonBN ресурс Форум не потребує одночасного знаходження викладача та студентів у мережі, .

Хоч, з одного боку, ресурси Файл та Завдання задовольняють усім потребам для створення дистанційного курсу, можливе покращення внутрішньої структури лекційної складової використанням ресурсів Лекція та Тест. Ресурс Лекція дозволяє включити питання до теоретичного матеріалу, а у наступній Лекції зробити налаштування (Prerequisite lesson) про надання доступу до неї лише після правильних відповідей на питання до попередньої лекції. Ресурс Тест дозволяє більш вільно конструювати тести з батареї тестових питань.

Таким чином, для створення повноцінного дистанційного курсу достатньо лише трьох ресурсів, що надаються Системою дистанційної освіти Moodle: Файл, Завдання, Форум.

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ MOODLE ОЧИМА СТУДЕНТА

Москаленко В. В., студент,
Харківський національний університет радіоелектроніки

Сьогодні багато де можна зустріти комп'ютерні технології, і навчання у вищому навчальному закладі не є виключенням. Після вступу до ВНЗ мені довелося зіткнутися з системою дистанційної освіти Moodle, яка використовується і для студентів денної форми навчання. Поглянемо ж на неї, як побачимо ми, студенти.

Після вступу на 1 курс кожному з нас був наданий персоналізований доступ до СДО Moodle: логін та пароль. Всі завдання та вся інформація, що стосується різноманітних дисциплін, поділена на так звані «курси». До них можуть бути додано файли, наприклад, з лекціями, а також, завдання.

Активно використовувалася СДО Moodle викладачами лише однієї дисципліни. Саме вони на заняттях як лекційних, так і практичних виділяли частину навчального часу для ознайомлення з даним програмним забезпеченням. Зазвичай, використання системи зводилося до надання студентам навчальних матеріалів по курсу та пересилки викладачу файлу виконаного завдання. Час прийому завдань був обмежений. У наступних семестрах до використання СДО Moodle приєдналися і викладачі інших курсів. Строки надання виконаних завдань відображаються в об'єкті Календар СДО Moodle, але тільки дата без вказання часу доби. Саме це й стало найбільшою та найприкрішою незручністю: одні викладачі встановлювали час 23:55, інші 13:00, або навіть 00:00, що зміщувало термін виконання на добу і, на початку, ставало причиною запізнення відправлення виконаного завдання і, відповідно, «не здачі» частини курсу. Незручністю також стала неможливість зміни чи доповнення виконаного завдання, навіть, до спливу кінцевого терміну здачі завдання. Це призвело до затягування відправки файлу, оскільки, невпевненість у правильності виконання заставляла по декілька разів перевіряти та шукати можливі помилки.

Окремою незручністю стала неоднаковість організації матеріалів усередині курсів. Зокрема, мало місце розташування матеріалів за тижнями викладання, а не за строками здачі, що є більш важливим для студентів.

Таким чином, СДО Moodle мені як студентці денної форми виявилася досить корисною: надання теоретичного матеріалу паралельно з лекціями, можливість здачі робіт в електронному вигляді, у тому числі з домашнього комп'ютера. Недоліки роботи, найчастіше, викликані відсутністю єдиних вимог до викладачів по методиці прийому практичних завдань та організації структури курсів.

БЛОГ ВИКЛАДАЧА, ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ НАВЧАННЯ

Москаленко О. В., викладач,
Харківський торговельно-економічний коледж КНТЕУ

Дистанційна форма навчання (ДФН) поступово стає невід'ємною частиною освітнього процесу. Завдяки спеціалізованому програмному забезпеченню є можливість забезпечити, як доступ до навчальних матеріалів, так й можливість перевірити свої знання за допомогою тестування. Передбачене, навіть, спілкування студента з викладачем. Однак, впровадження такої форми – це процес, який вимагає від усіх учасників освітнього процесу кропіткої та багатогранної роботи. Уведення ДФН навчальним закладом має бути поступовим, можливо, що спочатку це лише окремі елементи. А це означає, що навчальний заклад може не застосовувати спеціалізовані програмні комплекси (СПК) на початковому етапі розробки дистанційних курсів.

Подібна форма навчання вимагає постійного спілкування між студентом та викладачем: для уточнення завдання, отримання консультації тощо. Листування за допомогою електронної пошти, або спілкування у соціальних мережах не дає можливості охопити одразу всіх студентів, через це доведеться відповідати на ті самі запитання кожному студенту – це не ефективно використання робочого часу обох сторін. Ми звернули увагу на такий засіб Internet-спілкування, як блог. З одного боку блог – це електронний журнал, щоденник, з іншого боку – доступний Internet-ресурс, який дозволяє на своїх сторінках розміщувати будь-яку інформацію з можливістю коментувати записи.

Розглянемо можливий контент блогу викладача.

Особиста сторінка викладача. Будь-яка інформація, котра може допомогти встановити контакт з викладачем, у тому числі й графік консультацій, місцезнаходження кафедри, де працює викладач. Ця сторінка може не містити блоку для коментарів.

Навчальний кабінет. У структурі цього розділу можливе розподілення за навчальними дисциплінами, групами і т.ін. Необхідні матеріали для теоретичної та практичної підготовки студентів, а також завдання для самостійної роботи. Перелік питань до заліку та іспиту. Результати навчання. Цей розділ має містити блок для коментарів. Отже студент може поставити запитання, а відповідь викладача бачать усі – не має потреби ставити те ж саме запитання.

Поради. Досвід роботи викладача дозволяє сформулювати поради студентам, як уникнути ті чи інші помилки при виконання практичних завдань. Для зацікавлених – посилання на Інтернет-ресурси, коментарі та обмін інформацією.

Виховна робота. Залучення студентів до спілкування на теми позанавчального характеру, наприклад, про захоплення.

Таким чином, використання блогу, надає викладачу можливості постійно мати зв'язок зі студентами та забезпечувати їх необхідними електронними навчальними матеріалами до введення в дію СПК на рівні ВНЗ. Тим самим здійснювати поступове введення дистанційної форми навчання.

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ И СТУДЕНТА В СИСТЕМЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Обоянская Л.А., старший преподаватель,
Харьковский торгово-экономический институт КНТЭУ

Дистанционное обучение возникло относительно недавно и именно благодаря этой новизне оно ориентируется на лучший методический опыт, накопленный различными образовательными учреждениями по всему миру – на использование современных и высокоэффективных педагогических технологий, отвечающих потребностям современного образования и общества в целом. Благодаря большей «методической» свободе и независимости дистанционные курсы в сравнении с традиционным, сложившимся десятилетиями, университетским или школьным образованием строятся на инновационных подходах к обучению. Но в этом таится и сложность – дистанционные курсы, в основе которых лежат новые технологии обучения «не вписываются» в структуру и программы традиционного обучения, вносят изменения в характер деятельности преподавателя и его взаимодействие со студентами.

С целью поиска эффективных способов организации познавательной деятельности студентов в системе дистанционного обучения нами было проведено анкетирование студентов, имеющих опыт работы в системе дистанционного обучения института на базе LMS Moodle (140 студентов дневной и заочной форм обучения). Студентам было предложено поделиться своим мнением и впечатлениями по поводу этой системы: Насколько система актуальна? Нужна ли она вообще? Какие ее достоинства и недостатки можно выделить? Есть ли предложения по ее усовершенствованию?

Почти все студенты считают, что система дистанционного обучения является довольно интересной и необычной формой обучения, как для очной, так и для заочной форм обучения. На первое место студенты поставили такие положительные аспекты системы дистанционного обучения, как:

- социальное равноправие – равные возможности получения образования независимо от места проживания, состояния здоровья, элитарности и материальной обеспеченности обучаемого;
- доступность – независимость от географического и временного положения обучающегося и образовательного учреждения;
- свобода и гибкость – студент может выбрать любой из многочисленных курсов обучения по программе, а также самостоятельно планировать время, место и продолжительность занятий;

Ряд студентов, около 30% опрошиваемых, положительно оценили наличие четкой шкалы оценивания; эффективную реализацию обратной связи между преподавателем и обучаемым. Комфортные условия в системе дистанционного обучения для творческого самовыражения отметили около 10% опрошиваемых.

Одновременно с этим студентами были выделены такие минусы или скорее трудности дистанционного обучения, как:

- отсутствие очного «живого» общения между студентом и преподавателем, а также общения между студентами, а также невозможность получить мгновенную консультацию преподавателя (70% опрошенных);
- для некоторых студентов (25% опрошенных) отсутствие возможности изложить свои знания также и в словесной форме (в дистанционном обучении основа обучения только письменная) превращается в камень преткновения;
- недостаток практических занятий и отсутствие постоянного контроля над обучающимися, который, как правило, для человека является мощным побудительным стимулом;
- возможность искажения информации в связи с удалённостью участников образовательного процесса;
- технические неполадки в системе дистанционного обучения. Иногда, когда остаётся только одна попытка на тест, может произойти сбой в системе и результат не засчитается, что, к огромному сожалению, влияет на итоговую оценку. Чтобы система была эффективной – она должна быть хорошо отлажена.

Результаты анализа проведенного опроса убедительно показывают, что для развития познавательных навыков и возможности самореализации студента очень *важным* элементом дистанционного обучения является качественная обратная связь, которая может повысить комфортность работы в дистанционном курсе, обеспечить виртуальное присутствие преподавателя, обеспечить продуктивное взаимодействие преподавателя и студента.

Список литературы:

1. Андреев А. А. Дидактические основы дистанционного обучения. М., 1999.
2. Технологии дистанционного обучения.
<http://dl.nw.ru/theories/technologies/index.shtml>
3. Преимущества и недостатки дистанционного обучения
<http://bibliofond.ru/view.aspx?id=733497>

ТЕКСТ ЯК СКЛАДНИК ЕЛЕКТРОННОГО КОНТЕНТУ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Олійник Н.Ю., кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Поняття електронного навчального контенту сьогодні одне із найбільш дискусійних. Його визначають і як модифікований зміст традиційно навчального курсу, зокрема в частині практичних, семінарських і лабораторних робіт, і як увесь зміст дистанційного курсу, і, в певних межах, як складову частину електронного навчально-методичного комплексу дисципліни. Враховуючи очікувані результати дистанційного курсу, технологічні особливості платформи, на якій побудовано систему дистанційного навчання, електронний контент визначають як інформаційний зміст курсу, що відповідає навчальній програмі, структурований на основі базових принципів і технологічних особливостей та органічно пов'язаний з контрольними заходами і сценаріями комунікацій [1].

На наш погляд, поняття електронного навчального контенту настільки широке, що навіть в контексті вузівського електронного навчального курсу неможливо дати однозначного визначення, з огляду на параметри, цілі і характеристики електронних курсів. П. Каллініков, розглядаючи особливості розробки електронного навчального контенту у вищих навчальних закладах виділяє сім типових проблем, з якими мають справу розробники контенту. Описуючи проблему подання матеріалу, він звертає увагу на необхідність представити всю структуру навчальної дисципліни, розуміючи під нею не тільки традиційну ієрархію курсу, але й мережеву структуру семантичних зв'язків [2].

Електронний навчальний контент має компоненти, які відповідають різним видам навчальної діяльності студентів: теоретичні теми, практичні роботи, лабораторні заняття [1]. Тема є основним елементом контенту, що забезпечує теоретичне навчання, і, відповідно, містить навчальний матеріал, який у традиційному навчання викладається на лекціях. Найчастіше тема являє собою текстову частину контенту. Досить часто розробники електронних курсів прагнуть необґрунтовано збільшують обсяг теоретичного матеріалу, намагаючись викласти все, що тільки можливо. Проте, як показує досвід застосування дистанційних технологій, необхідно сфокусувати увагу на розробці переліку видів навчальної діяльності і тільки після цього формувати необхідний теоретичний контент.

Зупинимось більш детально на понятті «текст». У тлумачному словнику Д.Н. Ушакова текст визначається як будь-яка втілена на письмі або у пам'яті мова, написані або сказані будь-ким слова, які можна відтворити у тому ж вигляді. Для педагогів, що використовують дистанційні технології навчання і, відповідно, розробляють контент для них, важливо розуміти, що текст не тільки лінгвістична, але й психологічна категорія [3]. То ж він має певні властивості, які визначають психологію його сприйняття.

Свідомо залишаючи поза увагою всі інші види текстів, зосередимо увагу на навчальному тексті, розглядаючи його як різновид наукового тексту. Перш за все виділимо його основні функції: передача наукової інформації у стислому систематизованому вигляді; аргументація і доведення необхідності, корисності і практичної значимості цієї інформації для студентів; активізація логічного мислення студентів, спонування до самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Лінгвістичні характеристики навчального тексту представляються науковим стилем викладення думки, для якого характерні: логіка, доказовість, точність визначень і формулювань, відсутність підтексту, емоційного забарвлення. Проте описані стильові параметри навчального тексту являють собою лише засоби організації і передачі інформації. Такий текст має ще й особливі структурні властивості, такі як: дескриптивність – описова структура, інформативність – інформаційна структура, ілюстративність. Для навчальних текстів характерною є буквальна, графічна ілюстративність (рисунок, схеми, графіки).

Зважаючи на перераховані функції і властивості навчального тексту у його структурі виділяють щонайменше два рівня: базовий рівень (безпосередній опис об'єкту, що вивчається) і додаткові рівні, які не описують об'єкт вивчення, проте забезпечують процес опису і сприйняття та розуміння тексту. На другому рівні використовуються такі елементи, як: пояснення – передбачення невизначених ситуацій і їх попередження через надання додаткової інформації; посилання на вже отримані знання або до певних джерел інформації; ілюстрації – особливо там, де можливі ускладнення у розумінні наданої інформації; контроль засвоєння – контрольні питання і завдання різних видів.

Для текстів, що використовуються в дистанційних технологіях навчання характерна їх інформаційно-діяльнісна спрямованість, яка зрештою визначає і зміст, і характер самостійної навчальної діяльності студентів. Досить часто навчальний текст ототожнюють з науковим, зважаючи на те, що в них використовуються науковий стиль викладення. Проте, в системі дистанційного навчання текст, перш за все, має бути навчаючим. Відповідно він має містити засоби, які стимулюють, мотивують, організують і реалізують навчально-пізнавальну діяльність студентів. Таким чином, текст у дистанційному навчанні – це цілісне середовище діяльності студента, яке містить компоненти, що забезпечують сприймання і засвоєння навчальної інформації студентами.

Література:

1. Технологии и ресурсы электронного обучения : монографія / Д. Руткаускене, Р. Кубилюнас, Д. Гудониене, Г. Цыбульскис, А.Ф. Сук, И.В. Синельник, А.Ю. Сидоренко, Т.Г. Осина / Харьков : Изд-во «Точка», 2011. – 352 с.
2. Каллиников П. Особенности разработки электронного учебного контента в вузах // Электронный журнал Интернет-сообщества e-Learning специалистов №1(4). – 2010 г. – <http://elearningrus.ning.com/>
3. Педагогіка і психологія вищої школи : Навчальний посібник. Ростов н/Д : Фенікс, 2002. – 544 с.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕЛІТОПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Осадчий В.В., д.пед.н., професор,
завідувач кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Новим етапом глобальної технологізації передових країн стала поява сучасних телекомунікаційних мереж та їх конвергенція з інформаційними технологіями, тобто поява інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та Інтернет. Доступність комп'ютерів та Інтернету широким верствам населення сприяє поширенню дистанційного навчання. З'явилася можливість спілкуватися та отримувати зворотний зв'язок від будь-якого студента, де б він не перебував.

Впровадження дистанційної форми навчання (ДФН) у ВНЗ потрібне для розширення цільової аудиторії студентів, для скорочення витрат та отримання додаткового доходу, можливості експорту знань, а також для того, щоб „іти в ногу із часом”, який вимагає більш інтерактивних і мобільних способів отримання навчання і знань.

У Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (МДПУ) з 2004 року запущено сайт підтримки системи дистанційного навчання (<http://do.mdpu.org.ua>), який спочатку було побудовано на платформі ГЕКАДЕМ, а в 2005 році для цього була обрана система управління навчанням Moodle. З 2006 року відкрито Лабораторію дистанційної освіти (ЛДО), в положеннях якої зазначено, що ЛДО є структурним підрозділом університету, створеним при Інформаційно-комп'ютерному центрі. ЛДО вирішувало питання планування, організації і ведення навчально-пізнавальної діяльності студентів з використанням дистанційних технологій навчання в МДПУ [1].

У 2012 р. на базі ЛДО та Центру впровадження сучасних педагогічних технологій створено Центр дистанційного навчання, який підпорядкований безпосередньо ректору. Згідно Положення про ЦДН: Центр вирішує питання планування, організації і ведення навчально-пізнавальної діяльності студентів з використанням дистанційних технологій навчання в Університеті; вивчає потреби підрозділів Університету в представництві навчально-методичної та довідкової інформації в мережі Інтернет; забезпечує розміщення на веб-сайті Центру електронних довідкових і навчально-методичних матеріалів, створених науково-педагогічними та іншими працівниками Університету з використанням технологій дистанційного навчання; забезпечує апробацію нових електронних навчально-методичних матеріалів, розроблених за технологіями дистанційного навчання, науково-педагогічними працівниками Університету з метою інформаційно-комп'ютерної підтримки навчальних дисциплін, що

викладаються студентам; забезпечує апробацію нових дистанційних курсів у навчальному процесі [2].

Було проведено ряд засідань Вченої Ради університету де затверджено положення щодо використання дистанційних технологій навчання у навчальному процесі МДПУ. В рамках модернізації програмного забезпечення була встановлена LMS Moodle 2.4 (<http://dfn.mdpu.org.ua>). Для полегшення переходу на нову версію було проведено семінари, розроблено відео-інструкції та навчально-методичні матеріали, було розроблено та опубліковано навчальний посібник щодо використання дистанційних технологій з використанням LMS Moodle 2.4 [3].

У вересні 2014 року на виконання розпорядження МОН України щодо використання дистанційних технологій у зимовий період 2014-2015 н.р. було розроблено та реалізовано цикл заходів: організовано курси підвищення кваліфікації для викладачів, розроблено інструкції для студентів і викладачів, розроблено відео-інструкції, розміщено навчально-методичні матеріали у LMS Moodle, проведено інструктаж з викладачами усіх кафедр МДПУ та студентами, які навчаються за денною формою навчання. Для забезпечення безперебійної роботи серверу, на нього було встановлено SSD-вінчестер для роботи операційної системи та бази даних MySQL, також було налаштовано ПЗ Nginx, яке дозволяє збільшити кількість запитів від користувачів. Для забезпечення стабільного доступу до сайту з навчальними матеріалами у випадках DDOS-атак на сервер та його недоступності за основною адресою було створено дзеркало сайту ЦДН МДПУ.

Під час проведення інструктажів було проведено опитування щодо готовності до використання дистанційних технологій та наявності доступу до комп'ютерної техніки і мережі Інтернет. За результатами обробки анкет було з'ясовано що доступу до мережі Інтернет та персональних комп'ютерів не мають 5% викладачів та 23% студентів. В зв'язку з цим під час навчального процесу за дистанційними технологіями у лютому 2015 року, для них було організовано роботу комп'ютерних аудиторій з черговими співробітниками центру дистанційного навчання, а також надана можливість отримання електронних навчально-методичних матеріалів у грудні 2014 року. Таким чином на початок лютого 2015 року загальна кількість дистанційних курсів у МДПУ становила 1201 дистанційний курс, зареєстровано 335 викладачів та 2177 студентів.

Під час навчального процесу з використанням ДТН співробітники центру дистанційного навчання оперативно вирішували ряд питань: виявлення та ліквідація проблем користувачів: обробка листів із запитами про реєстраційні дані; індивідуальні інструктажі студентів та викладачів; перевірка коментарів у ДК; контроль за відвідуваністю сайту студентами і викладачами; надання керівництву звіту про відвідуваність сайту студентами і викладачами; проведення опитування щодо результатів етапу ДН у МДПУ.

За результатами роботи у лютому 2015 року було проведено опитування серед викладачів і студентів, яке охопило 373 респондента та виявило наступне

відношення до використання ДТН: 85 – відповіли «все добре», 172 – «нормально», 80 – відповіли «могло бути краще», 36 – «погано».

Аналізуючи результати використання ДТН було відмічено наступні позитивні моменти: створено базу електронних курсів; викладачі і студенти поінформовані про наявність і можливість ДТН; викладачі і студенти отримали навички роботи з ДТН; деякі викладачі вирішили і надалі використовувати у своїй роботі ДТН, зокрема, можливість автоматизованого тестування; отримано досвід роботи з ДТН; студенти спонукали викладачів до використання ДТН.

Перспективами подальшої роботи з впровадження ДТН у МДПУ стає: удосконалення технології роботи за ДТН; удосконалення створених ДК; широке використання ДТН для студентів індивідуального графіку навчання та заочної форми навчання; ліцензування ДФН.

Література

1. Осадчий В.В. Система дистанційного навчання університету / В.В. Осадчий // Науковий вісник Мелітопольського держ. пед. ун-ту. – Мелітополь, 2010. – № 5. – С.218-228.
2. Положення про Центр дистанційного навчання Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь: МДПУ. – 2012. – 6 с.
3. Осадча К.П., Осадчий В.В. Технології дистанційного навчання. Робота з Moodle 2.4. Навчальний посібник / К.П. Осадча, В.В. Осадчий. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 396 с. – Режим доступу: <http://books.uaconf.com/index.php/informatsionnye-tehnologii/161-tehnologii-distancijnogo-navchannja-robota-z-moodle-2-4>

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ РОБОТІ ЗІ СТУДЕНТАМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Печеневська О.О., викладач вищої категорії,
Бойчук Ю.Г., спеціаліст,
Харківський гідрометеорологічний технікум ОДЕКУ

Процес інформатизації суспільства є одним з найбільш значущих глобальних процесів сучасності. Жодна із сфер сучасного життя не залишається поза впливом інформаційних технологій. Зокрема в системі освіти все більшу популярність набирає дистанційне навчання.

В нашому технікумі навчаються студенти, які за станом здоров'я не завжди можуть відвідувати заняття. Тому для викладачів досить актуальними є питання щодо навчання студентів з особливими потребами. І саме дистанційні технології приходять на допомогу.

Крім таких факторів як стан здоров'я й особливості психічного розвитку, студентам з особливими потребами властиві непевність у собі, низька самооцінка, незнання шляхів досягнення своїх життєвих цілей, що приводить до того, що процес інтеграції в суспільство проходить дуже складно. В наш час дистанційна освіта стає реальною можливістю вчитися в індивідуальному режимі незалежно від місця й часу, здійснювати контакти з викладачем за допомогою телекомунікацій, самостійно управляти процесом навчання. У студента, що навчається дистанційно, розширюються можливості користування електронними бібліотеками, інформаційними фондами, каналами й збільшуються способи доступу до них. Отже, розширюється інформаційно-пізнавальне поле студента, що дозволяє підтримувати його мотивацію, інтерес і інтелектуальний розвиток.

До того ж, дистанційні технології орієнтовані на використання різних форм самостійного навчання. Перехід до навчання, де ініціативною стороною є не тільки викладач, але й, насамперед, сам студент, веде до руйнування освітніх стереотипів і до того, що сам студент може вибирати як форми, так і способи навчання, час і форми взаємодії з викладачем. Розвиток навичок самостійного навчання розширює можливості студента й може надалі обумовити його професійні інтереси.

Але при організації дистанційного навчання студентів з особливими потребами виникають і певні труднощі: обмеження можливості розвитку творчих здібностей; обмеження інформаційних і ілюстративних можливостей викладача в навчальному процесі; обмеження безпосереднього емоційного впливу педагога на студента з метою підтримки його інтересу й навчальної мотивації; питання технічного та методичного забезпечення процесу навчання. Тому для найбільш успішного засвоєння знань наші викладачі використовують дистанційні технології для доповнення занять за очною формою навчання.

Викладачі нашого технікуму, в залежності від стану здоров'я студентів, ступеня їх активності та самостійності, від специфіки дисципліни застосовують такі види дистанційних елементів в навчальній діяльності:

- лекції (в режимі реального часу; з елементами відео; слайд - лекції з великою кількістю малюнків, схем, діаграм, відео фрагментів; з використанням інтерактивних навчальних програм);
- самостійна робота по технологічній карті (пошукова, дослідницька, творча);
- вивчення та аналіз Інтернет-ресурсів;
- проектна діяльність (в тому числі групова, використовуючи сервіс Google Docs) тощо.

Найбільш простою формою організації групової діяльності, яка застосовується в технікумі, є організація діалогу в соціальних мережах, що також сприяє розвитку комунікативних навичок.

Всі ці елементи дистанційних технологій якнайкраще інтегруються в систему очного навчання, що забезпечує культурний розвиток, соціалізацію, розвиває творчі здібності й навички самостійної діяльності студентів з особливими потребами.

ІГРОВІ МЕТОДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Половін Б.А., старший викладач,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Одна з основних проблем, якими стикається викладач в процесі навчання, є проблема мотивації. З розповсюдженням дистанційного навчання ця проблема постає ще більш гостро. Зовнішня мотивація, з огляду на економічні та соціальні проблеми в нашій країні, не завжди є достатнім рушійним чинником для студента. Тому останнім часом з'являються педагогічні підходи, спрямовані на підвищення внутрішньої мотивації до навчання.

Одним з таких нових підходів є ігрофікація. Ігрофікація, або гейміфікація (Gamification) – це використання ігрових елементів та прийомів дизайну в неігровому контексті [1]. Основна задача ігрофікації – це залучення користувача, стимулювання здійснити потрібну дію або процедуру через ігрові механіки, формування позитивного досвіду взаємодії.

На одній з найбільших платформ масової онлайн-освіти Coursera, що налічує вже більш десятка мільйонів користувачів, також є онлайн-курс «Gamification» [2]. В ньому розглядаються питання мотивації, психології, ігрових елементів, ігрового дизайну, проблем та перспектив ігрофікації. Ігрофікації присвячені сайти, блоги та портали [3].

Одним з найбільш яскравим прикладом ігрофікації є проект «Classcraft» [4]. Це система, яка перетворює навчальне заняття на гру на кшталт популярного Warcraft. Робота ведеться в малих групах (командах) по 5-6 осіб. Кожен учень обирає ігрового персонажа певного класу в залежності від особливостей характеру та підходів до навчання. В процесі навчання, роботи на уроках, виконання домашніх завдань учні набирають очки ігрового «досвіду», підвищують «рівень» свого ігрового персонажу, який отримую різні магічні можливості, пов'язані з реальним навчальним процесом. Вчитель накладає заохочення та стягнення, аналізує успішність учнів та керує «навчальною траєкторією». Важливу роль в такому навчальному процесі відіграє командна робота.

Ігрофікація базується на формуванні у користувача певних почуттів та потреб: перемоги та визнання, розв'язання проблем, відкриття, відпочинку, допомога іншим, колекціонування, сюрприз, самовираження [5]. При цьому в ігрофікованому навчальному курсі зазвичай використовують такі компоненти: конкретні правила гри, досягнення, бейджи, аватари, очки, рівні, репутація, квести, завдання, колекціонування, лідерборди, «бої» з іншою командою, «бої з босом», соціальні моменти, командна робота, віртуальна валюта, ігрові товари. Алгоритм впровадження ігрофікації включає в себе такі етапи:

- визначення навчальних цілей;
- визначення бажаної поведінки користувача;
- визначення ігрових ролей;
- визначення навчальної траєкторії, процесу взаємодії, точок активностей;

- вибір та використання потрібних інструментів, що будуть стимулювати до дій, розробка ігрової механіки та елементів ігрового дизайну;
- перевірка, тестування ігрового процесу, зворотній зв'язок.

Найбільш популярні онлайн-платформ для вивчення іноземних мов – LinguaLeo та DuoLingo – активно використовують елементи ігрофікації. Ігрофікація широко застосовується не тільки в навчанні, але й бізнесі, для залучення нових клієнтів та підтримання лояльності існуючих. Є навіть платформи (Пряники, GameTrek, SailPlay), які пропонують послуги ігрофікації будь-якого бізнесу.

Ігрові елементи також вбудовані до найпопулярнішої системи дистанційного навчання Moodle. Крім декількох саме ігор (кросворд, sudoku, шибениця, мільйонер та інші) – елементів, що використовують слова із глосарію для їх кращого засвоєння в ігровій формі, є елементи ігрофікації дистанційного курсу. Це індикатор прогресу (Progress Bar) для визначення позиції студента в рамках навчальної траєкторії. Це блок ранжування (Ranking), який дозволяє по мірі проходження курсу визначати позицію студента в рейтингу серед інших. Це блок досвіду та рівнів (Experience Points, Level Up), з використанням якого студент при навчанні в дистанційному курсі накопичує «досвід» та переходить з одного «рівня» на інший, причому в залежності від «рівня» можна регулювати доступ до елементів та розділів курсу. Це бейджи (Badges), якими викладач може (вручну або автоматично) нагороджувати студентів за виконання окремих завдань або видів діяльності чи їх сукупності. Тобто навіть система дистанційного навчання Moodle, спершу не призначена для ігрового використання, містить досить ігрових елементів для створення ігрофікованих курсів.

Але не треба думати, що ігрофікація – це вирішення всіх проблем з мотивацією у навчанні, та її необхідно завжди використовувати. Ігрофікація курсу є досить складним завданням, що займає велику кількість сил та часу. Поки що відсутні серйозні дослідження, які б підтверджували ефективність ігрофікації. Також ігрофікація підвищує мотивацію далеко не у всіх користувачів. Навпаки, інколи ігрофікація може навіть шкодити. Тобто проблема ігрофікації ще потребує ґрунтовного всебічного дослідження та розробки методичних підходів, алгоритмів, що дозволять дійсно підтримувати внутрішню мотивацію та підвищувати ефективність навчання з використанням ігрових елементів та ігрових підходів.

Література

1. Игрофикация – свежий взгляд на мотивацию пользователей? – <http://habrahabr.ru/company/uidesign/blog/165779/>.
2. Gamification – <https://www.coursera.org/course/gamification>.
3. Welcome to Gamification – <https://badgeville.com/wiki/>.
4. Classcraft – Превратите обучение в приключение – <http://www.classcraft.com/ru/>.
5. Gamification – или как сделать интересным скучные вещи – <http://ikraine.net/2014/12/gamification-ili-kak-sdelat-interesnym-skuchnye-veshhi/>.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ MOODLE В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ МАГІСТРАТУРИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Птахіна О.М., канд. пед. наук, доцент,
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Інформаційне середовище Moodle має широкі можливості для представлення навчальної інформації, автоматизації контролю та моніторингу, здійснення інтерактивного мережевого спілкування, паралельних дій і обміну інформацією, що є необхідним при організації різних форм і методів навчання. Система Moodle працює без модифікацій в будь-якій операційній системі. Взаємодія користувачів (студентів і викладачів) з системою здійснюється тільки через стандартний браузер, що є важливим, оскільки не вимагає спеціальної підготовки користувачів, зокрема не вимагає знання засобів створення веб-сторінок. Система розповсюджується безкоштовно, що забезпечує можливість її використання без залучення додаткових фінансових витрат. До особливостей системи належить: багатоплатформенність (працює без модифікацій на популярних операційних системах - Unix, Linux, Solaris, Windows); модульність (проектується як набір модулів і дозволяє гнучко додавати або видаляти елементи на різних рівнях); простота роботи (має простий, ефективний, сумісний для різних браузерів web-інтерфейс.) та інше.

Задля збереження контингенту студентів та викладачів, з метою організації навчально-виховного процесу керівництво ДЗ «Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» прийняло рішення про створення в рамках освітньої установи інтегрованого інформаційного середовища на базі системи Moodle. Був створений сайт дистанційного навчання на цій платформі. На сайті представлені всі структурні підрозділи (факультети, інститути, кафедри, спеціальності та перелік дисциплін та груп студентів). Для роботи в системі викладачі та студенти, перш за все, повинні зареєструватися. Для успішного вивчення студентами дисципліни викладачі наповнюють курс дисципліни лекціями, семінарськими заняттями, практичними завданнями, тестами, допоміжною літературою та іншим. Процес навчання передбачає вивчення теоретичного матеріалу, виконання семінарських або практичних занять, виконання індивідуальних завдань та модульний контроль.

За результатами опитування студентів та викладачів більш з них не мали істотних проблем при використанні системи Moodle. До переваг навчання студенти віднесли те, що для користування цією системою не потрібно спеціальної підготовки, можливість навчатися у будь-який зручний для них час, можливість неодноразового вивчення матеріалу у разі потреби.

Як зазначають викладачі система Moodle дає можливість: оперативного оновлення матеріалів (розміщувати і редагувати матеріали можна у будь-який час), використання інтерактивних елементів в курсі (тестів, інтерактивних уроків, опитів, анкет, форумів, системи обміну повідомленнями і чатів),

контролю і аналізу використання навчальних ресурсів (викладач бачить, як часто студенти використовують матеріали курсу і може управляти доступом до цих матеріалів), працювання над курсом декількох викладачів, використання форумів й чатів.

Використання мережевих технологій дозволяє студенту будувати свою стратегію вивчення навчальної дисципліни та сприяє не тільки засвоєнню студентами знань, умінь, навичок, а й формуванню певної структури особистісних якостей.

Наприклад, за результатами першого семестру слухачі магістратури «Управління навчальними закладами» та «Управління соціальними закладами» досить успішно склали заліково-екзаменаційну сесію. Якщо брати за 100% дисципліни першого семестру та кількість слухачів спеціальностей, то 35% мають відмінний результат, 40% - результат добре, 15% - задовільно. Тільки 10% не мали можливості своєчасно виконати завдання (у зв'язку з неможливістю своєчасного доступу до мережі Інтернет) та потребували продовження терміну вивчення дисциплін.

Отримані результати підтверджують ефективність та результативність використання освітнього середовища системи Moodle для організації самостійної роботи слухачів магістратури вищого навчального закладу. Освітнє середовище системи Moodle, яке використовується вузом дозволяє забезпечити якісний навчальний процес у сучасних обставинах та представляє собою сукупність навчально-методичних, інформаційних, технологічних і адміністративно-організаційних компонентів, взаємозв'язаних між собою.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Носаченко І.М. Модульон-рейтингова система навчання у вищій школі / І.М. Носаченко // Проблеми освіти. Спецвип. 1: навч. Зб. Ін-ту інноваційних технологій і змісту освіти. – К.: Освіта України, 2008. – Вип. 54. – С. 32-36.
2. Смирнова-Трибульська Є.М. Дистанційне навчання з використанням системи Moodle. Навчально-методичний посібник. Херсон: Видавництво Айлант, -2007. – 465с.
3. Бойко Н.І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій: Дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. пед. ун-т ім.М.П.Драгоманова. – К., 2007. – 239 с.

О НЕОБХОДИМОСТИ ПРОЕКТИРОВАНИЯ РАБОЧИХ ТЕТРАДЕЙ

Татулов С.И., канд. техн. наук,
Курский филиал Российского экономического университета
им. Плеханова
Сабельникова Е.С., студентка,
Курский филиал Российского экономического университета
им. Плеханова

Использование электронных рабочих тетрадей при изучении естественнонаучных дисциплин является актуальным. Это определяется как содержанием учебного материала, так и особенностями пооперационного формирования понятий с элементами логики.

Разработанные рабочие тетради обычно входят в учебно-методические комплексы дисциплин, образуя взаимосвязанную систему элементов. Применение рабочих тетрадей повышает эффективность обучения за счет индивидуализации учебного процесса.

Несмотря на появление мультимедийных учебных материалов, онлайн курсов, не потеряли актуальность печатные рабочие тетради по отдельным дисциплинам, темам. Сформировался новый жанр учебной литературы.

Большой интерес вызывает оптимальное соотношение потенциалов электронного и печатного документа на одну и ту же тему.

Формируется некий шаблон рабочей тетради. Планирование наполнения этого шаблона объектами различной природы с гиперссылками, мультимедийными объектами и средствами, элементами управления и составляет этап проектирования рабочей тетради.

Был разработан унифицированный шаблон рабочей тетради по отдельным темам математических дисциплин. Для описания учебного шаблона используются специальные языковые и графические средства, описанные в методических рекомендациях.

Важная роль отводится элементам управления формы при использовании рабочих тетрадей в виде электронного документа. Это дает возможность не только управлять процессами индивидуального обучения, но и наполнить учебный материал алгоритмическими возможностями.

Использование рабочих тетрадей, как в электронной, так и в печатной форме, приводит к появлению образовательного опыта студента, делается шаг от заучивания учебного материала к поиску знаний.

СИСТЕМА MOODLE ЯК КОНТЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЕКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТА

Франчук Т.Й., канд. пед. наук, доцент,
Кам'янець-Подільський національний університет

Система Moodle трактується як вільна система управління навчанням, орієнтована, насамперед, на організацію взаємодії між викладачем та студентами, вона легко адаптується для вивчення традиційних дистанційних курсів, а також може виконувати функції мобільної інформаційно-технологічної підтримки очного навчання.

Вважаємо, що актуальність та продуктивність системи немає необхідності доводити, оскільки базові її пріоритети зафіксовані у самій назві: Moodle – Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, що максимально співвідноситься з особистісно орієнтованим освітнім середовищем, продукуючи оптимальні умови для забезпечення автономності студентів, розвитку їх пізнавальної активності, самостійності, ініціативності, відповідальності, свободи вибору, навичок самоконтролю та ін.. Інтегрально – забезпечується формування професійної компетентності майбутнього спеціаліста, актуалізуючи механізми самоуправління.

Очевидно, головні проблеми адаптації системи Moodle до національної системи професійної освіти (яка і донині функціонує з домінуванням інформаційно-репродуктивного принципу навчання) лежать не стільки на площині інформаційно-технологічного та технічного її забезпечення, скільки – психологічної та предметної готовності студента до навчання на саморегульовальній основі, формування його як суб'єкта навчальної діяльності, професійного становлення, здатного формувати індивідуальну траєкторію професійного саморозвитку, реалізуючи власний інтелектуально-особистісний потенціал розвитку.

Проблема дослідження педагогічних основ формування індивідуальної траєкторії професійного становлення спеціаліста є предметом активних наукових пошуків (І.Бережна, Г. Бордовський, Є. Клімов, В. Мерлін, А. Хуторський, І. Якиманська), оскільки вона повною мірою асоціюється зі стандартами інноваційної освіти і виступає неодмінною умовою забезпечення ефективності кредитно-трансферної системи професійної підготовки спеціаліста (безвідносно до фахової спрямованості).

Особливо актуалізується означена проблема в умовах переходу на стандарти безперервної освіти, коли змінюється не лише статус самоосвітньої діяльності студента, а і її цільове спрямування та змістове наповнення. Самоосвіта може реально виконувати «роль зв'язної ланки між ступенями й стадіями організованого навчання», проектуючи перманентність процесу на перспективу, якщо вона буде виступати основою організованого навчання, «вироснути» в його контексті. А це можливо виключно за умови, коли система професійної освіти для студента реалізується за індивідуальною траєкторією.

Традиційно індивідуальна траєкторія професійної освіти трактується як один з європейських стандартів, який забезпечує студенту право вибору (цілі, форми, змісту, логіки, технології освітньої діяльності та ін.) відповідно до особистісних потреб та пріоритетів. Тобто про індивідуальну траєкторію освіти йдеться радше як про можливість, а не основу освіти, здатну забезпечити її продуктивність, перманентність впродовж життя.

Зрештою, основне призначення кредитно-модульної системи професійної освіти і полягає у забезпеченні можливостей кожному студенту формувати свою професійну компетентність на основі «Я-концепції», з урахуванням потенційних можливостей, «стартового» рівня, особистісних якостей та ін. Немає необхідності доводити, що не може бути стандартизованих освітніх програм, у яких могли би бути враховані особистісні можливості кожного студента (включаючи систему Moodle), таку програму може створити лише сам студент, адаптуючи формалізовані варіанти. Крім того, якби навіть уявити, що студент має власного куратора, який саме для нього якісно формує індивідуальну освітню траєкторію і, відповідно, навчальну програму, такий підхід не може вважатися оптимальним, оскільки студент не виступає суб'єктом професійного само творення, а значить і не формується його здатність до продуктивної самоосвіти впродовж життя.

На основі аналізу наукових робіт з проблем особистісно орієнтованого професійного розвитку та саморозвитку, а також сучасних інформаційно-технологічних освітніх систем, ми визначили наступні умови оптимізації системи професійної освіти, спрямованої на формування суб'єктності позиції студента, його здатності до формування індивідуальної траєкторії професійного становлення в контексті традиційних та дистанційних освітніх програм.

1. Формування цілісного освітнього простору навчального закладу на основі принципів компетентнісної, особистісно орієнтованої освіти, в основі якої – студент як суб'єкт професійного саморозвитку.

2. Забезпечення стандартів кредитно-трансферної системи освіти (модульної побудови змісту навчання), за якою професійні компетенції студента формуються на основі «Я-концепції», за формулою «я вчуся».

3. Активізація психолого-педагогічного, інформаційного забезпечення формування здатності студента до самоосвітньої діяльності, проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку через розуміння теорії самоосвітньої діяльності, основ її продуктивної реалізації у власній практиці.

А це означає, що вміння вчитися, здатність до професійного саморозвитку, вміння працювати з інформацією, вибрати та оволодіти інноваційними освітніми системами та програмами мають стати одним із значущих цілей, а відтак і показників розвитку професійної компетентності майбутнього спеціаліста.

Література:

1. Бережная И. Ф. Педагогическое проектирование индивидуальной траектории профессионального развития будущего специалиста: дис. докт. пед. наук : 13.00.08 / Бережная Ирина Федоровна. – М., 2012. – 410 с.
2. Хуторской А. В. Современная дидактика : учеб. пособие / А. В. Хуторской. – 2-е издание, переработанное. – М. : Высшая школа, 2007. – 639с.

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ MOODLE ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Шапо В. Ф., канд. тех. наук, доцент,
Одеська національна морська академія

В останні роки українські ВНЗ активно впроваджують системи управління навчанням (СУН). У зв'язку з неможливістю вкладати кошти в програмне забезпечення вибір найчастіше зупиняється на безкоштовній СУН Moodle. Вона регулярно оновлюється, має зручний інтерфейс і багато можливостей для роботи студентів, викладачів, розробників навчально-методичних матеріалів (НММ) [1, 2]. Поступово з'являються видання, в яких з різним рівнем деталізації описані процедури створення дистанційних курсів, навчально-методичних матеріалів і адміністрування СУН [3, 4].

Суттєва відмінність Одеської національної морської академії (ОНМА) від багатьох ВНЗ полягає в наявності відокремлених структурних підрозділів в Ізмаїлі (Ізмаїльський факультет, ІФ) та Маріуполі (Азовський морський інститут, АМІ). Крім того, тисячі курсантів, студентів, слухачів курсів підвищення кваліфікації щорічно проходять багатомісячну плавальну практику на суднах дальнього плавання та потребують отримання доступу до НММ і консультацій викладачів, перебуваючи далеко від дому та ВНЗ. Такі можливості раніше надавались шляхом передавання друкованих або електронних НММ на судна при зміні екіпажів (непередбачувано і ненадійно), пересилання електронних НММ електронною поштою або завантаження електронних НММ з сайту ОНМА (реалізовувалось протягом 13 років). Використання СУН Moodle (в тестовому режимі – з вересня 2009 р., в штатному режимі – з вересня 2010 р.) дозволило суттєво покращити якість підготовки НММ, їх кількість та актуальність, і поступово підготувати викладачів та студентів для регулярного використання широкого спектру її можливостей.

Реалізована в ОНМА схема дистанційної інформаційної взаємодії між учасниками навчального процесу ОНМА зображена на рис. 1.

Відомо, що в багатьох випадках студенти починають вивчення матеріалу дисциплін з навчально-методичних посібників, підготовлених викладачами ВНЗ, в якому вони навчаються. Саме ці посібники простіше (у порівнянні з літературою інших авторів і правовласників) розміщувати в СУН, оскільки можна звести до мінімуму проблему порушення авторських прав та інші юридичні аспекти.

В теперішній час СДН ОНМА побудована на програмному комплексі Moodle 1.9.6 та забезпечує роботу більше ніж 8900 користувачів (у т. ч. 320 викладачів). Для швидкої реєстрації великої кількості користувачів створено спеціальне ПЗ. Використання СУН дозволяє отримати додаткові позитивні результати у навчанні зацікавлених студентів [1, 2]. Активність і зацікавленість використання СДН курсантами денної форми навчання та студентами заочної форми навчання постійно зростає.

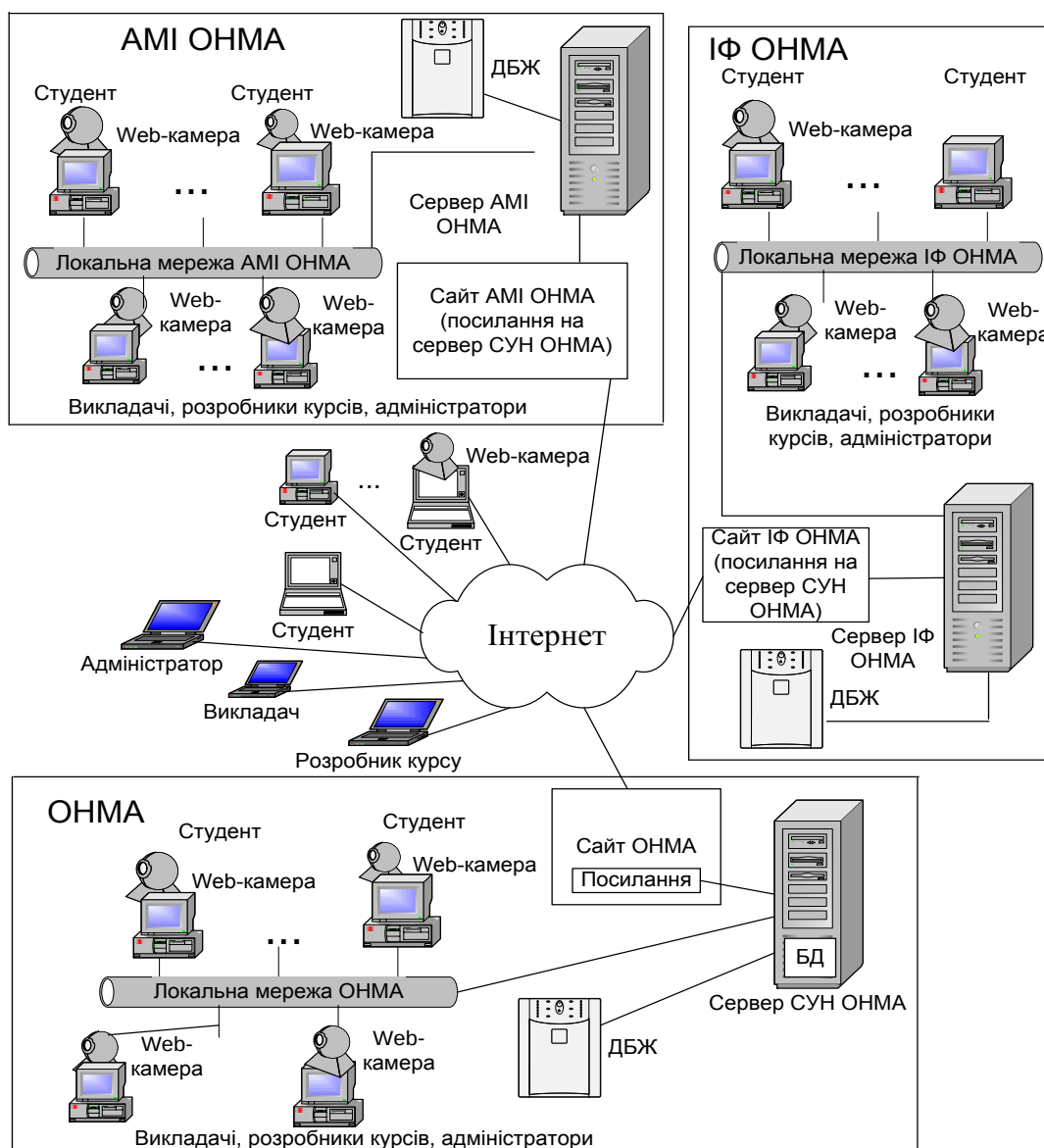

Рис. 1. Структура інформаційної взаємодії підрозділів ОНМА

Література:

1. Винников В.В., Шапо В.Ф. Подготовка квалифицированных кадров в области логистики с использованием систем дистанционного обучения // INCEL 08: E-learning в высшей школе – проблемы и перспективы: труды международной конференции. – Одесса: ОНПУ – НТУ «ХПИ». – 2008. – [Электронный ресурс]. – <http://cde.kpi.kharkov.ua/tempus/incel/>.
2. Винников В.В., Шапо В.Ф. Подготовка специалистов в области логистики с применением дистанционного обучения // Стратегия качества в промышленности и образовании: труды 4-й международной конференции. – Т.2. – Варна: технический университет. – 2008. – С. 536 – 539.
3. Мясникова Т.С., Мясников С.А. Система дистанционного обучения MOODLE. – Харьков: Издательство Шейниной Е.В., 2008. – 232 с.
4. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. – Харьков: ХНАГХ, 2009. – 292 с.

ЕЛЕКТРОННЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ MOODLE ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

Шубіна Л.Ю., канд. техн. наук, доцент,

Кучеренко М.А., асистент

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Одним з напрямів істотного підвищення інтересу студентів і зростання якості освіти в наш час можна вважати широке впровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів інтерактивних методів навчання за допомогою використання спеціалізованих віртуальних середовищ.

Найбільш популярним у всьому світі електронної середовищем у сфері освіти вважається середовище Moodle. Moodle - це система керування курсами з відкритим вихідним кодом, також відома як система управління навчанням або віртуальне навчальне середовище. Система реалізує філософію «педагогіки соціального конструкціонізму» та орієнтована, насамперед, на організацію взаємодії між викладачем та студентами.

Одним із шляхів використання Moodle є можливість створення зручного середовища для обміну інформацією з досліджуваних тем. Крім того, за своєю природою віртуальне середовище Moodle є інтерактивним, завдяки чому може істотно збільшувати ступінь засвоєння навчального матеріалу студентами, так як робить навчальний процес більш цікавим і динамічним.

Перевага системи Moodle - будь-який педагог, після невеликого періоду навчання, може створювати навчальні курси практично будь-якої складності.

Курс може містити: веб-сторінки, файли мультимедіа, форуми, глосарії, тести, завдання і багато іншого.

Таким чином, концепція Moodle вважає, що основна ідея середовища не пов'язана з відмовою від традиційних форм навчання. Навпаки, можливості електронного середовища використовуються додатково до вже існуючих форм навчання, створюючи два формати навчання: змішане або дистанційне.

Мається на увазі, перш за все, підхід, при якому всі останні навчально-методичні розробки та освітні новації по групі дисциплін викладач переводить в особливий формат «електронного освіти», що дозволяє вирішити два найважливіші завдання: зробити освіту якісною, конкурентоспроможною, максимально ефективною і повною; зробити освіту максимально доступною для найширшої аудиторії.

Література:

1. Колос К. Р. Система Moodle як засіб розвитку предметних компетентностей учителів інформатики в умовах дистанційної післядипломної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.10 «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» / К. Р. Колос. – К., 2011. –21с.
2. Михайлова Н. В. Электронная обучающая среда Moodle как средство организации асинхронной самостоятельной работы студентов вуза: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Н. В. Михайлова. – Оренбург, 2012. – 23 с.

ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІСЛАМОЗНАВСТВУ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Шульга Н.В., викладач,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

У наш час актуальним є онлайн-навчання студентів з усього світу за допомогою мережі Інтернет. Дистанційні технології в освіті широко використовуються британськими університетами для вивчення різних дисциплін, що входять до переліку їх навчальних планів.

Ісламознавство у мережі Інтернет використовуються як узагальнення академічного навчання ісламу, мусульманських культур і суспільств, знання ісламу через різні дисципліни та погляди (релігійне навчання, теологію, вивчення мов та лінгвістику, міжнародні зв'язки, правознавство, фінанси, основи менеджменту та бізнесу, історію, літературу, охорону життєдіяльності, економіку, філософію, мистецтво, медійне навчання, політику, культуру, антропологію, соціологію), і міждисциплінарні програми навчання, пов'язані із вивченням країн Близького Сходу та південно-азійського регіону.

Цілями розвитку ісламознавства в Інтернет-мережі є:

- розвивати розуміння ісламознавства як академічної дисципліни в системі вищої освіти Великої Британії;
- підтримувати академічні дослідження та діяльність в галузі ісламознавства;
- забезпечувати інформаційну підтримку в мережі Інтернет цьому стратегічно важливому предмету;
- розвивати міждисциплінарну мережу науковців, які залучені до проблематики вивчення ісламу та мусульманських спільнот, яка буде продовжувати своє існування по закінченню проекту;
- підтримувати та ділитися досвідом успішної практики між викладачами з різних дисциплін, які пов'язані із вивченням ісламу;
- забезпечувати можливості успішної практики та заохочувати до розвитку різноманітних джерел із ісламознавства.

Британський уряд визначив «Ісламознавство» як стратегічно важливу дисципліну у XXI ст. та призначив Раду з фінансування вищої освіти в Англії (HEFCE) розвивати та підтримувати цю програму. Командою Університету Екзетер було започатковано проект під назвою ДіджиІслам (від англ. digital – цифровий), метою якого було розширення дисципліни «Ісламознавство» із включенням до неї таких суміжних наук як історія ісламу, ісламське мистецтво та архітектура, ісламська музика, право, філософія, ісламська наука й медицина, ісламські фінанси та економіка, ісламська соціологія та антропологія, сучасна ісламська думка і політика за допомогою онлайн ресурсів цифрової бібліотеки

З метою визначення критеріїв та пріоритетів використання таких потенційних матеріалів і колекцій цифрової бібліотеки, було створене онлайн опитування на сайті, в якому взяло участь 35 університетів Великої Британії.

Були визначені списки літератури з британських університетів, пов'язані із вивченням курсів з ісламу, ісламознавства та суміжних дисциплін та найбільш використовувані книги з ісламознавства. Аналіз дослідження показав, що підручники з вищезазначених дисциплін були популярними у ряді університетів та доступні в онлайн форматі. В ході дослідження також були проаналізовані дисертації Великої Британії за останні 10 років з метою виявити дослідницькі тенденції серед студентів та визначити галузі їх безпосередньої взаємодії.

Британські дослідники Л. Бернасек та Г. Бант, в свою чергу, дослідили кількість веб-сайтів, які є часто відвідуваними (110 із 156 вищих навчальних закладів Великої Британії), для того, щоб встановити кількість модулів та дисциплін, які входять до навчання ісламу. Вони знайшли 1 101 відповідних модулів. Як і очікувалося, в процесі дослідження сферою домінантних дисциплін стало навчання релігій (28 % від загальної кількості модулів). Наступною дисципліною є політика – 17 % від загальної кількості модулів (220 модулів), історія – 16 %, соціологія – 5 % (65 модулів), антропологія займає лише 1 % (20 модулів) [1].

Л. Бернасек та Г. Бант визначили кількість модулів, у яких є дисципліни із навчання ісламу та їх варіанти за кількістю у різних університетах Великої Британії (від 88 до 2) та на основі опрацьованих джерел свого дослідження зробили такий висновок щодо реалізації дистанційної освіти в аспекті навчання ісламу у вищих навчальних закладах Великої Британії:

1. Навчання ісламу у межах дисциплін сконцентроване у невеликому ряді університетів до 1992 року, але обмежену кількість дисциплін, пов'язаних із навчанням ісламу, можна знайти у більшості вищих навчальних закладів;

2. Навчання ісламу представлене у межах дисциплін, які традиційно пов'язані із останнім, а також у широкому ряді інших дисциплін на різних факультетах;

3. У межах кількості модулів навчання ісламу займає місце на рівні кваліфікації бакалавра наук;

4. Відносно невелика кількість модулів присвячена здобуттю кваліфікації «Ісламознавство»;

5. Незважаючи на те, що багато модулів повністю присвячені темам ісламського навчання, останнє викладається в багатьох модулях, де іслам не є первинним центром модуля.

Отже, дистанційні технології вивчення ісламознавства в університетах Великої Британії реалізується в повній мірі, що підкріплено результатами проведених досліджень та онлайн-опитувань.

Література:

1. Bernasek, L. (2010) Islamic Studies: provision in the UK : Report to HEFCE by the Higher Education Academy [Electronic resource] / Lisa Bernasek & Gary Bunt. – York : HEA, 2010. – Pp. 14–15. – URL: http://www.hefce.ac.uk/pubs/rereports/2010/rd06_10/

О РАЗРАБОТКЕ ЭЛЕКТРОННЫХ РАБОЧИХ ТЕТРАДЕЙ

Якушева А.Ю., студентка,
Курский филиал Российского экономического университета
им. Плеханова
Татулов С.И., канд. техн. наук,
Курский филиал Российского экономического университета
им. Плеханова

Традиционно сложным является изучение математических дисциплин в высшей школе. Одним из часто используемых способов повышения эффективности обучения является применение учебных шаблонов. В Курском филиале РЭУ им. Плеханова ведутся работы по их созданию. Как правило, авторами являются студенты младших курсов, выполняющие работу под руководством преподавателя. Основная преследуемая при этом цель – повышение эффективности самостоятельной работы студентов и аудиторных практических занятий.

Наиболее важным на первом этапе является осознание студентами этапа проектирования, который заключается в подборе материала, по компоновке, графическом представлении и выборе элементов интерактивности.

Нужно спроектировать электронный документ, а при необходимости и распечатать, который включает материалы, на базе которых студент, для решения задачи, может ввести нужные данные в шаблон и получить решение этой задачи. Таким образом, шаблонное обучение можно назвать обучение с помощью рабочей тетради.

При подготовке электронных учебных материалов остро ставится вопрос об эффективности их разработки и использования. В настоящее время основным каналом распространения электронных учебных материалов является Интернет. Для организации самостоятельной работы студентов высшей школы, для проведения текущего контроля и самооценки, для подготовки к семинарским занятиям, также показано использование отдельных файлов.

Проектирование содержания электронных учебных материалов должно опираться, в том числе и на целевую аудиторию, а прочтение, овладение материалом должно отвечать индивидуальным особенностям обучаемых. Для достижения этих используются различные мультимедийные средства и гипертекстовые технологии.

Если первые дают богатые возможности по иллюстрации учебного материала, то вторые обеспечивают интерактивность, «авторское прочтение», индивидуальный путь изучения.

Также с этой целью могут использоваться элементы управления формой, которые призваны расширить инструментарий разработчика. К ним, в первую очередь, относятся: кнопки (выбор; выполнение действия),

переключатели, флажки (выбор; настройка), счетчики, поле со списком (задание параметров).

Для подготовки учебных материалов обычно используется специальное программное обеспечение, использование которого предполагает знания и опыт.

Предлагается использовать распространенные программы офисных пакетов. Это дает возможность компоновать учебный материал, а затем реализовать возможность индивидуальной навигации и желаемых действий (проверка правильности, расчеты, подсказки разных уровней, уточнение, пояснение и т.п.).

Предлагаемый подход использовался для создания учебных материалов по отдельным темам дисциплины «Математика» для студентов 2 курса. Опыт применения указанного подхода показал его эффективность при создании электронных учебных пособий.

ЗМІСТ

Анисимов А.М., Бочаров Б.П., Воеводина М.Ю., Кузнецов А.И. Внедрение дистанционных технологий в систему повышения квалификации преподавателей: опыт ХНУМГ	4
Березенська С.М. Організація підвищення кваліфікації викладачів з питань використання дистанційних технологій	6
Бурачек В.Р. Умови ефективного поєднання дистанційної та очної форм навчання	8
Гімчинський О.Г. Застосування сучасних форм подання навчального матеріалу при викладанні дисциплін	10
Гринчак М.В., Кузьмичова К.В. Науково-дослідна робота студентів у дистанційній освіті	12
Гринчак М.В., Кузьмичова К.В. Особливості подачі теоретичного матеріалу при дистанційній формі навчання	14
Деркач С.П., Деркач В.В. Особливості дистанційної освіти в Україні	16
Змиевская И.В. Дистанционное обучение как составная часть смешанного обучения (blended-learning)	18
Клімович І.М. Дистанційне навчання в середовищі Moodle	20
Корженко К.А. Переваги та недоліки використання Lms Moodle при викладанні маркетингово-орієнтованих дисциплін.....	22
Коробчинский К.П. Информационно-коммуникационные технологии оценивания уровня знаний студентов на базе систем электронного обучения..	24
Красікова Т.І. Вебінар як інноваційний інструмент дистанційних технологій навчання	26
Липовий Д.В. Дидактичні можливості використання дистанційної системи Moodle у навчальному процесі	28
Можайкіна Н.В. Проблеми і перспективи розвитку дистанційної освіти у вищій школі	30
Москаленко В.В. Педагогічний «мінімалізм» СДО Moodle	32
Москаленко В.В. Система дистанційної освіти Moodle очима студента	34

Москаленко О.В. Блог викладача, як засіб підтримки дистанційного курсу навчання	35
Обоянская Л.А. Практические аспекты взаимодействия преподавателя и студента в системе дистанционного обучения.....	36
Олійник Н.Ю. Текст як складник електронного контенту в дистанційному навчанні	38
Осадчий В.В. Досвід впровадження дистанційних технологій у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького	40
Печеневська О.О., Бойчук Ю.Г. Використання дистанційних технологій при роботі зі студентами з особливими потребами	43
Половін Б.А. Ігрові методи дистанційного навчання.....	45
Птахіна О.М. Використання інформаційної технології Moodle в організації самостійної роботи слухачів магістратури вищого навчального закладу.....	47
Татулов С.И., Сабельникова Е.С. О необходимости проектирования рабочих тетрадей	49
Франчук Т.Й. Система Moodle як контент формування індивідуальної траєкторії професійного саморозвитку студента.....	50
Шапо В.Ф. Застосування системи управління навчанням Moodle для підготовки спеціалістів морського транспорту.....	52
Шубіна Л.Ю. Електронне освітнє середовище Moodle як сучасна педагогічна технологія.....	54
Шульга Н.В. Дистанційні технології навчання ісламознавству в університетах Великої Британії	55
Якушева А.Ю., Татулов С.И. О разработке электронных рабочих тетрадей	57

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Впровадження дистанційних технологій навчання у ВНЗ: засади, проблеми, практичний досвід

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
МІЖВУЗІВСЬКОГО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ВЕБІНАРУ**

Відповідальний за випуск Зміївська І.В.

Підписано до друку 18.03.2015 р. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Умов. друк. арк. 3,72. Обл.-вид. арк. 4,19.
Тираж 100 прим.

РВВ ХТЕІ КНТЕУ
Україна, 61045, Харків, пров. О. Яроша, 8.